

Letos je 40-letnica ustanovnega kongresa komunistične partije Slovenije, 40-letnica prihoda tovariša Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije in 85-letnica našega velikega voditelja maršala Tita.

Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije pomeni začetek novega obdobja v celotnem slovenskem narodnem življenju, obdobja, ki je leta 1945 doseglo vrh z zmago nad fašističnimi okupatorji in domačo reakcijo, z zmago ljudske revolucije in z vzpostavitvijo slovenske državnosti, kot nedeljivega dela federativne republike Jugoslavije.

Z manifestom, sprejetim na Čebinah aprila leta 1937, je delavski razred Slovenije pod vodstvom Komunistične partije zavesino prevzel nase odgovornost za usodo in prihodnost slovenskega naroda. To odgovornost je v naslednjih starih desetletjih, nasti v času narodnoosvobodilnega boja in graditve soci-

alistične samoupravne družbe nadvse častno izpolnil. Titovi jubileji pomenijo za vse nas, za delavski razred, za delovne ljudi in občane, za mladino, za vse narode in narodnosti samoupravne, neodvisne, neuvrščene Jugoslavije največje slavje narodne, socialne in nacionalne osvoboditve in njihove vsestranske uspehe, v izgradnji socialističnega samoupravljanja.

Tito je pogumno ponesel plamenico svobode, ko je leta 1937 stopil na čelo Komunistične partije Jugoslavije. Titovo revolucionarno delo je postalo simbol revolucije, naša zgodovinska želja in resničnost, moč in volja.

Tito je del nas vseh, del naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti.

Njegovo delo, delo komunističnega ideologa in voditelja osvobodilnega in proletarskega gibanja naših narodov je z zlatimi črkami vpisano v našo zgodovino.

PROBLEMATIKA SPOMINKOV V CELJU

O spominkih govorimo in pišemo v Jugoslaviji in Sloveniji, pa tudi pri nas že dolga leta, vendar se na tem področju kljub določenim ukrepom zadeve niso kaj prida premaknile na bolje. Z ozirom na takšno situacijo in ob poplavi vsakovrstnega kiča se je naše društvo pred tremi leti odločilo, da razpiše natečaj za spominke, ki je dal določene rezultate. Na tem natečaju smo dobili nekaj idej, osnutkov in gradiva, na podlagi katerega so lanske leto nastali trije originalni celjski spominki: splavar, celjski krožnik in celjske vžigalice.

Tre spominke smo tudi naročili in jih imamo od takrat vedno v zalogi. Ob številnih obiskih, ki jih imajo družbene organizacije v Celju, se obračajo na nas, mi pa jim s temi spominki postrežemo. Poleg teh treh spominkov imamo na voljo še majolke s celjskim grbom, male celjske krožnike, ki jih izdeluje tovarna Svit v Kamniku ter celjski telefonski notes, ki ga izdeluje za nas Kučna radinost iz Petrinje. To pa je tudi vse, kar je mimo cele kopice kiča v celjskih trgovinah, na razpolago. Mislimo, da smo s temi spominki dosegli določen korak naprej in imamo vsaj nekaj, kar lahko ponudimo vsakomur in česar nas ni treba biti sram. Toda tu smo zdaj na polovici poti, ali prenehati ali pa serijo celjskih spominkov izpopolniti.

Mislimo, da potrebujemo poleg naštetih še lep in cenen spominek, ki bi simboliziral naš Stari grad, celjsko zastavico, lep in cenen spominek, ki bi predstavljal kakšno izrazito celjsko kulturno znamenitost (mogoče kak novec) in končno potrebujemo še lep reprezentančni spominek, ki bi ga lahko poklonili kot primerno darilo raznim delegacijam. Takšna serija spominkov bi po našem mnenju zaenkrat zadoščala. Pri tem pa je zdaj bistveno vprašanje, kdo naj te spominke zasnuje, ali naj ponovno razpišemo natečaj, ali naj iščemo direktne kontakte z ljudmi, za katere vemo, da imajo smisel za izdelavo spominkov, ali pa da ukrepamo kako drugače. In ko bomo dobili osnutke, moramo vedeti tudi to, da bo moralo spominke založiti naše društvo, ker celjska trgovina za kulturne spominke zares nima veliko smisla. Naše društvo bi to vsekakor zmoglo, saj se naložba v lep spominek povrne, če ne takoj, pa po nekem določenem času.

Upravni odbor Turističnega društva Celje je problematiko spominkov obravnaval na svoji jesenski seji ter sklenil, da razpišemo interni natečaj za izdelavo spominkov Stari grad, Celje in reprezentančnega spominka. Druge spominke pa ponaročimo ter podvzamemo vse možne ukrepe, da za lepe in kulturne spominke zainteresiramo tudi trgovce.

LEPO MESTO

GLASILO TURISTIČNEGA DRUŠTVA CELJE

Leto XVII — Št. 1 — Cena 10 DIN — Celje, November 1977

TUDI LETOS ZLATA, SREBRNI IN BRONASTE VRTNICE

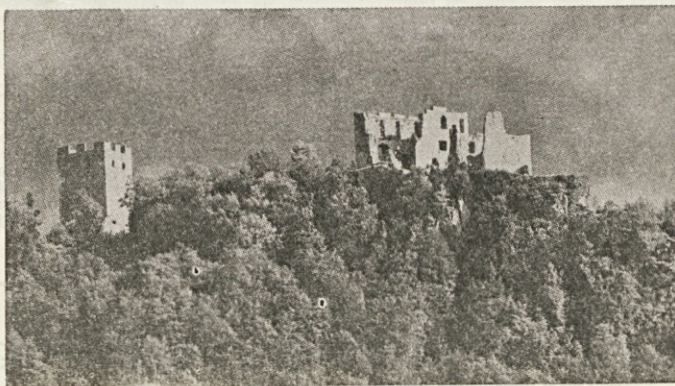
Kakor vsako leto smo tudi letos podelili naša tradicionalna priznanja: zlato, srebrni in bronaste vrtnice. Tokrat v ožjem krogu in brez velike prireditve v Narodnem domu, ki bo odslej vsako tretje leto. Priznanja so bila letos razdeljena takole:

Zlata vrtnica: — družini Milan-Lojze Žuntar, Adamičeva 6
Srebrna vrtnica: — Soklič Irma, Krpanova 6 (Ostrožno)
Srebrna vrtnica: — družina Cater, Japljeva 31 (Polule)
Bronasta vrtnica: — družina Budin, Partizanska 30 (Lisce)
Bronasta vrtnica: — družina Koren, Nazorjeva 11
Bronasta vrtnica: — družina Lončar-Vuk, Mencingerjeva 3
Bronasta vrtnica: — Romih Ana, Teharje, Vrhe 18 (Sv. Ana)
Bronasta vrtnica: — družina Primožič-Zore, Store 109
Bronasta vrtnica: — družina Dobovšek, C. Bibe Röcka 2
Sicer pa naj napišemo, da je bilo letos več cvetic kot lani, pa tudi okolja hiš so vedno lepše urejena, kar pričajo številna priznanja, ki smo jih pisмено posredovali najbolj marljivim gojiteljem cvetic. Ob tej priliki so bila izrečena še posebna priznanja Vrtnarstvu, Vrtnarski šoli, tovarni EMO in Občinski komunalni skupnosti.

STARI GRAD, IZKOPAVANJE IN SANACIJA OSTANKOV GRADU

Letos so se izkopavanja na gradu nadaljevala, čeprav bi bila bolj nujna sanacija gradu, dogovorili pa smo se, da bodo vključena s potrebami poslovanja izletišča. Letos so se na našo pobudo začeli tudi razgovori z Zavodom za spomeniško varstvo za sanacijo ostankov gradu, predvsem Friderikovega stolpa, ki je po zadnjem potresu neodložljivo potreben sanacije. Strokovni ogled gradu je bil nedavno, znano je zdaj, kaj

je treba storiti, nekaj sredstev ima Zavod za spomeniško varstvo, nekaj naše društvo, nekaj pa bo verjetno prispevala občina, da saniramo vsaj Friderikov stolp. Vsekakor pa je treba čimprej pričeti širšo družbeno akcijo za etapno in kompleksno sanacijo gradu in ureditev tega pomembnega celjskega izletišča. To akcijo pa bomo lahko izpeljali samo ob pomoči širše družbene skupnosti, ker bo to terjalo znatna denarna sredstva.

Celjski stari grad, celotna veduta. Foto Jože Pellkan

CELJSKE TURISTIČNE NOVICE

— S STEVILOM TURISTIČNIH NOCITEV smo lahko letos v Celju prav zadovoljni. Do konca meseca oktobra jih je bilo za 17% več kakor lani v istem časovnem razdobju. Povečalo se je tako število domačih kakor inozemskih nočitev, med hoteli pa je bil najbolje zaseden hotel MERX, ki ima najsoodnejša, pa tudi dobro vzdrževana prenočišča in restavracijo.

— OBISKOVALCEV NA STAREM GRADU je bilo letos spet več, kljub slabemu vremenu in izredno deževnemu avgustu. Do konca oktobra, ko smo Stari grad za letos tudi zaprli, je bilo 131.250 obiskovalcev, kar je za 9% več kakor v lanskem letu. Na Friderikov stolp se je povzpelo 1486 odraslih in 3257 otrok. Čuvajsko službo na Starem gradu, ki ga v mejah možnosti vzdržuje naše društvo (drugi razkopavajo), je opravljal Tone Jezernik, čuvaj na parkirnem prostoru pa je bil Jože Hrovat.

— V CELJSKIH GOSTINSKIH OBRATIH letos ni bilo veliko novega, tri mesece so adaptirali gostišče Zvezda, ki so ga spet odprli v mesecu oktobru. Prav veselji smo bili tudi malega vrta pred pivnico Zlatorog, ki je prijetno razbil dolgočasno monotonost široke asfaltne ploščadi. To pa je menda vse, kar je bilo letos novega v celjskih gostiščih.

— KDAJ BO CESTA NA STARI GRAD končno le dobila asfaltno prevleko, se vprašujejo številni obiskovalci tega edinega izletišča. Blejski grad, ptujski grad, ljubljanski grad in še številni drugi gradovi, ki imajo vsi manj obiskovalcev od celjskega, imajo že dolga leta asfaltne ceste. Kdaj pa se bomo pripeljali po asfaltu na celjski Stari grad, pa je za sedaj še neznanka.

— ORGANIZACIJO IZLETOV ZA ŠOLSKO MLADINO, ki je letos maja in junija prihajala v Celje, je tudi letos prevzelo naše društvo skupaj s TOZD Gostinstvo Merx. Ker smo še vedno v stiski s prostori, je bila ta dejavnost letos skromnejša od lanskoletne. Šolskim skupinam je bil na voljo aranžman, ki je obsegal ogled mesta, enega izmed muzejev, ene izmed delovnih organizacij ter obisk Starega gradu, kjer so imeli šolarji tudi ceneno in dobro enolončnico.

— OBRTNI SEJEM, letos že deseti in torej jubilejni, je lepo uspel. Našteli smo okoli 100.000 obiskovalcev. S sejmom je bila povezana tudi turistična razstava, ki jo je (v izredno kratkem roku) pripravil kolektiv dvorane Golovec. Tudi vsakoletna zlatarska razstava, ki teče vzporedno z obrtnim sejmom v ladjariju Pokrajinskega muzeja, je imela veliko obiskovalcev. Organizatorji in razstavljalci so bili deželni številnih priznanj.

— PROMETNI REZIM v mestu, ki je bil na začetku sprejet s precej negotovanja, dobiva vedno več privržencev, ki so uvideli, da je prav in edino mogoče, da ostane mestno središče rezervirano za pešce. Potrebni so sicer še nekateri popravki in dopolnitve, tudi parkirne prostore je treba čimprej urediti na uvozi v mesto — toda prvi koraki na področju vračanja mesta pešcem so bili storjeni.

— LETOSNJI VALČKOV VEČER, ki je bil deseti in tako jubilejni, je odlično uspel ter zadovoljil vse številne privržence te lepe družabne prireditve, ki jo organizira naše društvo. Večina obiskovalcev je bila mnenja, da je letošnji Valčkov večer po zaslugi vzorne organizacije ter odličnega ansambla Pepel in kri ter instrumentalnega ansambla SOK presegel vse dosedanje. Naj že danes opozorimo, da bo XI. tradicionalni valčkov večer v soboto, 4. marca 1978.

— TURISTIČNI ODDELEK na Ekonomski šoli v Celju uspešno deluje. Lani je uspešno opravilo zaključni izpit 32 dijakov in dijakinj.

Približno polovica jih nadaljuje študij na višjih in visokih šolah, druga polovica je odšla na delo v delovne organizacije, kjer so imeli skoraj vsi štipendije. Zeleti bi bilo, da bi bilo, da bi gostinske delovne organizacije razpisale več štipendij za te dijake, saj je znano, kako skromna je kvalifikacijska struktura našega gostinskega kadra.

GOSTINSKO-TURISTIČNI ZBOR SLOVENIJE

Gostinsko-turističnega zbora Slovenije, ki je bil letos na Bledu, se je udeležilo tudi veliko turističnih in gostinskih delavcev iz Celja. Cenimo, da jih je bilo okoli 200, od tega števila ji je potovalo na Bled 120 v organizaciji Celjske turistične zveze s tremi avtobusi. Prištetim moramo še dijake celjske gostinske šole, ki so se udeležili tega zbora v lepem številu. Nekaj celjskih gostincev je doseglo na tekmovanjih lepe uspehe: za pogrinjek Na-Na srebrno plaketo, za mešanje pijač Drago Zmrzlikar iz Merxa srebrno plaketo, za kulinariko Majolka zlato plaketo, hotel Merx srebrno, Na-Na in TTG Atimske Toplice pa bronasto. Za slaščiarske izdelke je dobil TOZD Na-Na eno srebrno in eno bronasto plaketo. Uspešnim gostincem iskreno čestitamo. Zbor je bil sicer pomembna manifestacija gostinstva in turizma, poleg kvalitetnih eksponatov pa smo videli žal vse preveč kiča.

TURISTIČNE ODDAJE V RADIU CELJE

Turistične oddaje v Radiu Celje so vsak drugi petek okoli 17.35 h. Na te oddaje še posebej opozarjamo turistične delavce in prijatelje turizma.

TURISTIČNO POSVETOVANJE

V okviru Obrtnega sejma v Celju je bila tudi turistična razstava in posvetovanje o turizmu v severovzhodni Sloveniji. Na razpravi se opozorili na številne probleme, ki tarejo turizem tega območja, predvsem na preveliko razdrobljenost gostinstva, preskromno turistično propagando in nepopolno začrtan nadaljnji razvoj. Izrazili so željo, da bi iz letošnje nastala stalna turistična razstava severovzhodne Slovenije, ki bi bila spremljena tudi z drugimi propagandnimi akcijami in šla po naši domovini, pa tudi v širši svet. Izvolili so iniciativni odbor, ki naj vse to preuči in pripravi.

PLENARNA SEJA CELJSKE TURISTIČNE ZVEZE

Na jesenski plenarni seji Celjske turistične zveze, ki jo je vodil predsednik Marjan Ašič, so pozitivno ocenili letošnje turistično sezono na celjskem območju, ki je presegla pričakovanja, ter se pogovorili o delu turističnih društev v bodoče. Ob tej priložnosti so proglasili za najlepši kraj na celjskem območju v letošnjem letu Velenje, za najbolj marljivega turističnega delavca Ivana Poličnika iz Gornjega grada, Turistično društvo Rimske Toplice pa za najboljšo turistično društvo na celjskem območju.

EMONA LJUBLJANA

TOZD HOTEL EVROPA CELJE

Titov trg št. 4
telefon (063) 22-218, 22-219

Lepo opremljen hotel C kategorije, moderno opremljena restavracija, prostori za ekskluzivne družbe. Skupine imajo poseben popust. Vodič in šofer sta vedno gosta našega hotela. Moderno opremljen espresso, lep, zasenčen vrt z glasbo, vsak dan od maja do septembra. Izvrstna vina, odlična kuhinja z domačimi in tujimi specialitetami. Menjalnica v recepciji.

Če potujete po Sloveniji, obiščite v Mariboru Hotel Slavija, v Ljubljani Hotel Slon, v Čatežu Zdravilišče Čateške Toplice in v Portorožu Hotel Riviera.

REPUBLIKSKA HORTIKULTURNA RAZSTAVA PRIHODNJE LETO V MOZIRJU

Republiška hortikultura razstava bo prihodnje leto v Mozirju, kjer bodo ob tej priložnosti izročili svojemu namenu nov park, imenovan Mozirski gaj. Leto 1980 bo hortikultura razstava v Celju. Napovedujemo, da bo za to priložnost posebej obnovljen mestni park, pa tudi središče Celja bo dobilo bolj prijazno lice.

OBNOVLJENE FASADE V CELJU

Na nekaterih stavbah, zlasti v Zidankovi in Aškerčevi ulici so letos obnovili fasade, kar je hvalevreden prispevek lepšemu izgledu našega mesta. Uspešno je bilo tudi nadaljnje preurejanje Narodnega doma. Želimo si, da bi s temi deli v prihodnjem letu nadaljevali.

TURISTIČNA POSLOVNA SKUPNOST

Turistična poslovna skupnost, o kateri že dve leti razpravljamo, je bila končno ustanovljena. Njeno delovno območje bo obsegalo vse občine širšega celjskega območja, z izjemo velenjske. Skupnost bo imela 35 članov, večina je že podpisala samoupravni sporazum o ustanovitvi in delu skupnosti, ki bi naj začela z novim letom.

BOJAN VOVK, NOVI TAJNIK POSLOVNEGA ZDRUŽENJA ZDRAVLISČ

Bojan Vovk, dolgoletni družbeno-politični delavec, nazadnje glavni urednik Novega tednika, je bil avgusta letos izvoljen za tajnika Poslovnega združenja slovenskih naravnih zdravilišč, ki ima svoj sedež v Celju. Bojanu Vovku čestitamo k izvolitvi in mu želimo na novem delovnem mestu veliko uspeha.

KRAJEVNA SKUPNOST SAVINJA SPET NAJBOLJE OCENJENA

Letos smo že drugič izpeljali ocenjevanje za najlepšo in najbolje urejeno krajevno skupnost na območju občine Celje. Prvo mesto je ponovno osvojila Krajevna skupnost Savinja, za las pa se ji je približala Krajevna skupnost Center, ki je letos močno napredovala. Ocene so bile naslednje (v oklepaju lansko število točk):

1. Savinja	82 (81)
2. Center	80 (73)
3. Medlog	78 (77)
4. Kajuh	77 (75)
5. Vojnik	76 (71)
6. Slavko Šlander	75 (74)
7. Aljažev hrib	73 (73)
8. Dobrna	72 (72)
9. Dolgo polje	69 (68)
10. Ostrožno	68 (68)
11. Pod gradom	67 (66)
12. Nova vas	65 (65)
13. Gaberje —	
— Hudinja	64 (62)
14. Škofja vas	60 (58)
15. Store	59 (58)
16. Strmec	57 (55)
17. Frankolovo	56 (56)
18. Trnovlje	55 (54)
19. Ljubečna	54 (53)
20. Šmartno v R. d.	52 (52)
21. Svetina	51 (51)

Krajevna skupnost Savinja je tako že drugič osvojila prehodni pokal, ki ga je za to tekmovanje poklonila občinska konferenca SZDL.

LEPO MESTO SAMO ZA TISTE, KI SO PLAČALI ČLANARINO

Kakor že nekaj let, prejmejo brezplačno to številko Lepega mesta samo tisti člani, ki so poravnali članarino. Za tiste, ki še niso poravnali članarine, bomo shranili časopis do 10. decembra t. l. Po tem roku pa gredo vsi izvoli, ki bodo še ostali, v prodajo.

FOTOGRAFIJE JOŽETA PELIKANA

V spomin na letos umrlega ustanovnega člana našega društva in dolgoletnega odbornika Jožeta Pelikana objavljamo v tej številki poleg memorialnega zapisa še več zanimivih fotografij iz njegovega ogromnega arhiva. Fotografije segajo nazaj v leto 1924 in si sledijo v zaporedju do nedavnih let.

GOZDNO GOSPODARSTVO CELJE

CELJE, LJUBLJANSKA 13

Prof. Zoran Vudler

LETOŠNJA TURISTIČNA SEZONA V CELJU

Po našem mnenju so za letošnje dobre rezultate v Celju odločilne tri okoliščine ki se bodo zdele marsikomu sicer čudne. Prva je oživitve celjskega gospodarstva, kar je povzročilo močno povečanje poslovnega turizma, druga je v športu — saj se je visoki kvaliteti Kladivarjevih atletov pridružilo še moštvo rokometashev, ki tekmuje v zvezni ligi, kar povzroča nove nočitve in realizacijo gostinskih storitev. In tretja okoliščina: povezana je z obeba drugima, to je nova dvorana Golovec. In če k temu dodamo še letošnji mednarodni mladinski pevski festival in naše solidno turistično delo, v danih okoliščinah in ob skromnih sredstvih skrbno vodeno turistično propagando, lahko zapišemo, da smo v Celju z letošnjo turistično bero res zadovoljni. Zanimiva je tudi ugotovitev, da ni bilo težko prodati kvalitetnih hotelskih kapacitet ter je bil hotel Merx, čeprav najdražji (pa soliden in kvaliteten) vedno zaseden. Tako za poslovne ljudi kakor za športnike je zanimiva predvsem kvaliteta in manj cena. In Celje je središče poslovnega turizma, šport pa postaja vedno bolj pomemben dejavnik v utripu našega mesta.

Podatke o poslovanju gostinstva v Celju imamo samo za prvo poletje. V tem obdobju je doseglo celjsko gostinstvo lepe rezultate, saj je povečalo promet po vrednosti kar za 27%. Seveda pa moramo imeti pred očmi povišanje cen, ki je sledilo tako ali drugače podražitvam nasploh. Kljub visokemu prometu pa velja tudi za celjsko gostinstvo splošna jugoslovanska ugotovitev, da je njegova akumulativnost z redkimi izjemami zelo skromna, v dobršni meri tudi zaradi njegove razdrobljenosti. In prav na tem področju bo treba končno tudi nekaj storiti. V integraciji gostinstva vidimo pogoje za nadaljnji razvoj te panoge in s tem tudi za razvoj turizma.

Če pogledamo še naprej do konca leta, smemo računati z zadovoljivimi rezultati. Predvidevamo, da bomo imeli ob koncu leta 18% več domačih, 8% več inozemskih, skupno pa okoli 12% več nočitev, kar pa velja samo za Celje, za občino kot celoto bodo rezultati precej slabši z ozirom na precejšnji izpad nočitev na Dobrni. Za gostinstvo predvidevamo povečanje prometa po vrednosti za 30%, ne pa po količini, kjer sploh ne predvidevamo bistvenega povečanja.

To so podatki, s katerimi se bo postavil le redkokateri kraj v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji. Ti podatki pa nas ne smejo uspavati in ne smemo si misliti, da je v celjskem turizmu in gostinstvu vse v redu in prav. Še vedno nam manjka marsičesa, določene pripombe bi veljalo izreči tudi glede kvalitete posameznih storitev in kadrov, glede ureditve nekaterih lokalov, glede domačnosti in še kaj.

Tudi pri tej priložnosti opozorimo, da je treba čimprej ukrepati, da bi kar najbolj kmalu pričeli dozidavo hotela Marx in adaptacijo hotelov Evropa in Celeia, kjer kvaliteta in kapaciteta nikakor ne ustrežata več potrebam sedanjega časa. In če bomo s temi deli pridobili približno 200 novih ležišč, vsa druga pa bi dobila ustrezno kvaliteto — bodo us-

tvarjeni solidni pogoji za razvoj turizma v naslednjih desetih letih.

Ko zaključujemo te misli, pa nikakor ne smemo prezreti gostinskih in drugih turističnih objektov v zvezi z novo hitro cesto in ustreznimi mestnimi priključki. Prezreti tudi ne smemo dejstva, da nam bo po hitri cesti zdrvel mimo Celja marsikateri turist, ki bi se sicer v Celju ustavljal. Tudi zaradi tega bo v bodoče še bolj pomembna kvaliteta in široka turistična ponudba Celja.

Naj omenimo, da se zavzemamo za boljšo prometno ureditev, lepše nasade in izboljšane komunalne naprave, boljšo trgovsko ponudbo, za prepotrebno servisno obrt vseh strok, za sanacijska dela ter cesto na Stari grad, za dokončanje kulturno zgodovinske adaptacije svetinske cerkve, seveda, za boljšo turistično propagando ter za vse tiste številne drobne reči (za katere nekateri mislijo, da so nepomembne), ki delajo zadovoljnega gosta.

Ko bodo adaptirani sedanji celjski hoteli, bo tudi število nočitev občutno večje, približalo se bo 100.000 nočitvam letno. V Celje bo prihajalo mnogo več ljudi, domačih in tujih, kar bo vse v korist gospodarstva in v dobro celjskega mesta in ne nazadnje našega turizma.

Zoran Vudler

Celje leta 1950. Posnetek s terase takratnega hotela Savinja, zdaj Finžgarjev dijaški dom. Foto Jože Pelikan

Za lažjo in boljšo primerjavo naj povemo najprej nekaj misli o turistični sezoni v Jugoslaviji nasploh, ki je bila povprečna, pa vendar boljše od lanske. Tako v jugoslovanskem kakor v slovenskem merilu kaže po sedanjih podatkih (do konca septembra), da je bilo letos približno 8% več domačih gostov, inozemskih pa 3% manj. Na širšem celjskem turističnem območju kažejo začasni pokazatelji, da je bilo domačih nočitev 9% več kakor lani, inozemskih pa kar za 2% manj. Tako glede povečanja domačih kakor zmanjševanja inozemskih nočitev velja ista utemeljitev, kakor za Slovenijo nasploh, s pripombo, da so slabo vreme v avgustu občutili vsi, predvsem pa turistični kraji v Gornji Savinjski dolini. Več je bilo tudi izletnikov, tudi planinske postojanke so registrirale nekaj več obiskovalcev.

Ko smo tako videli te splošne podatke, si pogledajmo še podatke za letošnjo sezono v Celju, s katero smo lahko več kakor zadovoljni. Po zadnjih podatkih smo imeli letos do konca septembra 30435 nočitev domačih gostov, kar je za 17% več kakor lani, inozemskih nočitev pa je bilo 8967, kar je za 19% več kakor lani. Skupaj je bilo 39402 nočitev ali 18% več kakor lani. Ti podatki so razveseljivi in v primerjavi z drugimi kraji v Sloveniji zelo ugodni, saj so toliko inozemskih gostov registrirali malokje, pa tudi glede domačih gostov smo kar precej pri vrhu. Zadovoljni smo tudi z izletniškim turizmom, kar velja predvsem za močno povečane izlete šolske mladine po uspešno izvedenih propagandnih akcijah turističnega društva, pa tudi Stari grad je imel (kljub temu, da je razkopan po dolgem in počez) okoli 50% več obiskovalcev, kar je za deževno leto dober rezultat.

NEUREJENI PARKIRNI PROSTORI

Z omejitvijo in prepovedjo avtomobilskega prometa se odpira novo vprašanje: kje parkirati? Zdalj imamo samo nekaj urejenih parkirišč: Kocbekovo in Miklošičevo ulico, Trg revolucije pri Ojstrici, Trg V. kongresa, Trg svobode, Zidanska ulica, Cuprijska ulica in del Titovega trga, po novem tudi v Cankarjevi in Vodnikovih ulicah. Neprimerno in divje je parkiranje na Slomškovem trgu, kjer ob cerkev ne spadajo avtomobili, skromno je parkirišče v Gledališki ulici severno od Narodnega doma, še bolj revno na vogalu Stanetove in Miklošičeve, blatno in zanemarjeno za poslopjem družbenopolitičnih organizacij, v Aškerčevi ulici, dobro na Mariborski cesti pred poslopjem Elektro, skromno za Ojstrico, da ne govorimo o prostorih na uvozi v mesto, ki bi naj tudi bila parkirišča, pa še o drugih legalnih in ilegalnih parkiriščih.

Če urejamo in omejujemo promet v mestu, je treba vzporedno urediti tudi parkirišča. Mislimo, da je tu treba več storiti! Svoječasno se je govorilo tudi že o parkirni hiši?

K. L.

REKLAMNE TABLE OB LJUBLJANSKI CESTI

Ob uvozu v mesto, na desni strani Ljubljanske ceste (v smeri proti Celju) je od Medloga do Butejevega mostu postavljenih cela vrsta različnih reklamnih tabel — ena grša od druge. Mislimo, da takšne neestetske table kazijo vstop v mesto, ki se sicer lepo prične s parkom ob Vrtnarski šoli. Če te table že res morajo tam stati, jih je treba vsaj enotno in estetsko oblikovati. Pristojnim v vednost in ukrepanje!

P. S.

KDO SE NAS BO USMILIL

Kdor se je sprehajal po poti iz Celja proti Pečovniku po območju KS Pod gradom, je lahko ob pogledu na hrastove hlode ugotovil, da nam les ravno ne leži pri srcu. Samo 50 m od prostorov KS, tik ob poti, so ležali menda nekaj let hrastovi plohi, ki jih je nekdo pred kratim vendar odpeljal. Toda delo ni bilo v celoti opravljeno. Še leži tam 8 smrekovih plohov v premeru 20—25 cm, že precej načetih od vlage, samo 50 m nižje desno ob poti pa 3 debeli hrasti, že zelo porasli z mahovjem in gobami. Čigavo je to, da mu ni mar?

F. P.

MATURANTSKE EKSKURZIJE, ALI POZNATE SVOJO DOMOVINO?

O maturantskih eskurzijah je vsako leto veliko govora, predvsem se ponavlja nenehno vprašanje KAM? Od prav skromnih eskurzij v prvih povojnih letih, ki so bile namenjene spoznavanju naše ožje domovine, so te eskurzije postale vedno bolj zahtevne, usmerjene pa predvsem na večdnevno bivanje na morju v hotelih A kategorije, pa tudi potovanja v inozemstvo niso več redkost.

Ob tem se postavlja veliko dilem, pa veliko vprašanj, ali je to prav in še naj tudi v bodoče ostane tako. Mislim, da to, kar se je počelo v zadnjih letih, ni prav in da bi morale biti maturantske eskurzije organizirane res kot eskurzije in to v smislu spoznavanja naše lepe domovine. Kar vprašajte, spoštovani tovariši profesorji, koliko vaših dijakov pozna lepote Bosne in Hercegovine, koliko dijakov je že bilo kdaj v Kragujevcu, pa kje drugje v Srbiji, na Kosovu ali v Vojvodini, pa mogoče še kje? Tudi Dubrovnik večina še ni videla! Zdi se mi, da bi morale biti maturantske eskurzije strokovno in prav sestavljene in usmerjene v to, da ob zaključku srednješolskega študija dijaki spoznajo sosednje republike naše domovine. In če dodamo še željo po utrjevanju bratstva in enotnosti, menimo, da bi bile tovrstne eskurzije velik doprinos tudi v tem smislu, ne samo k splošni izobrazbi naših bodočih intelektualcev.

R. N.

V CELJU NI DEŽNIKARJA

Odkar se je pred desetletjem izselil iz Celja mojster Magdič, nimamo več dežnikarja. Nekdo je menda poskušal v Vodnikovih ulici, pa je prehitro odnehal. No in od takrat lahko mečemo stare (pa tudi nove dežnike, ki se hitro pokvarijo) proč in tudi tako prispevamo k racionalnemu gospodarjenju. Zdi se nam, da spada v mesto dežnikar, pa še kak obrtnik, ki bi se ukvarjal z različnimi drobnimi storitvami za občane.

L. R.

KAJ BO Z GRADBENIMI SKRIBINAMI

Pred leti smo hoteli rušiti hiše ob Stanetovi in Aškerčevi ulici, v Savinovi ulici, pa v Gledališki ulici in mogoče še kje. Govorilo se je o imenitnih projektih. Zdalj so na teh prostorih zanemarjena parkirišča, ali pa neurejene površine. Nekaj bodo pristojni morali storiti — ali naj tisti, ki so terjali rušenje hiš, zidajo, ali pa je treba oddati parcele drugim interesentom — celjskim ali pa tudi zunanjim. Saj pravimo, da je Celje gospodarsko odprto mesto. Ali ne?

T. A.

POTREBNE SO ČISTILNE NAPRAVE

Že večkrat je prišlo do pomora vsega živega v naišh rekah, žal tudi v Savinji. Letos je strup, katerega izvor še ni znan, pomoril v Savinji 12.000 do 13.000 postrvi, podusti, klenov in drugih rib. Škoda, ki je nastala, je velika.

Povzročitelj takih katastrof je skoraj vedno človek, ki hkrati na glas zahteva, da je treba vendar že nekaj ukreniti za zaščito okolja. Dovolj je le majhna nepazljivost, malomarnost pri delu, pa je nesreča tu. Gradili smo z veliko vmemo nove tovarne, ki bi preprečile take katastrofe. Če bi imeli povsod velike kolektorje s čistilnimi napravami, bi preprečili zastrupitve tudi v primeru, ko bi prišlo do izlitja strupenih snovi v odplake.

Te odplake bi se namreč v čistilnih napravah razredčile, tako da ne bi bile več nevarne, čeprav bi pri tekle v žive reke in potoke. Danes sicer vse glasneje opozarjamo na stornje napake, nimamo pa dovolj sredstev, da bi tovarne, stanovanjska naselja in druge objekte opremili s čistilnimi napravami. Toda če bomo hoteli sebi in zanamcem ohraniti zdravo okolje ni dovolj pitne vode, se bomo pač morali odpovedati gradnji kake načrtovane nove tovarne in sredstva nameniti za čistilne naprave, da bomo zavarovali vode in okolje.

P. S.

CESTA NA STARI GRAD

Že mnogo se je govorilo in pisalo, da bodo asfaltirali cesto na Stari grad, pa dlje od besed še nismo prišli. Čujem, da prihaja na celjski Stari grad kljub temu, da je ves razkopan, letno nad 120.000 obiskovalcev, kar je veliko. Povsod na svetu, pa tudi v vseh naših krajih imajo asfaltirane in urejene ceste in pešpoti na svoja izletišča, v Celju pa se to ne more premakniti z mrtve točke.

LEPI NASADI

Istočasno ko grajam neestetske reklamne table, bi rad napisal tudi priznanje celjskim vrtnarjem. Nasadi v mestu so bili letos res lepi, čedne so tudi nove velike betonske posode s cveticami, ki so jih letos postavili po mestu. Zdi se mi, da je bilo mesto letos tudi malo bolj čisto, vsaj do dne, ko so pa pričeli prekopavati po dolgem in počez.

P. S.

OPOMBA UREDNIŠTVA

Vse prispevke v tej rubriki, razen drugega, smo skrajšali, ker so bili predoigi, vendar bistvenih misli nismo okrnili, obdržali smo tudi značilne izraze in stavke. Avtorji teh prispevkov so uredništvu znani, na njihovo željo pa so podpisani samo z inicialkami.

Celje — panorama leta 1936. Foto Jože Pelikan

HOTEL CELEIA

Hotel Celeia ima 120 ležišč, je centralno ogrevan in ima klimatske naprave ter dvigalo. Po vseh etažah so prhe, za 54 postelj pa so na voljo kopalnice.

Hotel razpolaga z restavracijo, bistrojem, konferenčno dvorano, lovsko sobo in nočnim barom. Skupaj ima 270 sedežev.

V svojem sestavu ima še gostišče Kladivar s 170 sedeži, gostilno Kozje s 75 sedeži, bife Hrastnik in Trbovlje ter Celjsko kočo, ki ima 120 sedežev in 40 ležišč. Vse sobe na Celjski koči so centralno ogrevane in imajo toplo ter hladno vodo. V vsaki etaži so prhe. V zimski sezoni obratuje tudi vlečnica.

T K O N I N O

CELJE

TOZD - MALOPRODAJA

ženska

NOVA TRGOVINA

TINA

CELJE LILEKOVA 1

KONFEKCIJA ZA MOČNEJŠE POSTAVE

Prof. Tine Orel

DELO ZA OBNOVO PLANINSTVA

mora biti PD Celje »ipso facto« že zaradi svojega nastanka takoj v l. 1945 — odgovorno za vso nekdanjo pokrajino, ki jo je pred vojno obsegala podružnica SPD. To je bilo prvo naše načelo. Danes lahko rečemo, da je bilo realno in da je življenju ustrezalo, čeprav smo v prvih letih naleteli na težko premagljive ovire, saj smo bili odrezani od precejšnjega dela Gornje Savinjske doline, kjer so stale naše najlepše postojanke in kjer je bilo naše planisko gorsko osrčje.

To načelo, recimo mu regionalno, nam je širilo poglede in nas tiralo k obnovi planinstva na terenu, tako da smo skoraj preslišali nasprotno, zelo neživljenjsko načelo, da se Celje konča pri Medlogu. Ne, Celje je bilo v tistem času — odgovorno za obnovo vseh agend nekdanje podružnice, ne glede na dolžnosti, ki jih je mesto imelo do svoje pokrajine tudi pri realizaciji in afirmaciji novega družbenega sistema. Zato smo po obnovi Mozirske koče — bila je odprta novembra 1946, prva obnovljena koča v Sloveniji — takoj začeli z obnovitvenimi ukrepi v takrat težko dostopni Logarski dolini in leta 1953 tu že odprli stari dom in dve depandansi (100 ležišč).

Pri delu za obnovo planinstva v Logarski smo nujno naleteli na vprašanje razmejitev med turizmom in planinstvom. Na tihem smo se posmehnilo birokratsko odbrani meji — vse kar je do 1000 m, spada v turizem, nad 1000 pa se začne planinstvo.

Za mejo se sicer res lahko zmenimo, vendar na pameten način, ne s formalistično — dogmatičnim odštevanjem. Če smo hoteli ravnati pametno, smo morali nehati z iskanjem definicije »o pravem planinstvu«, in se držati programa, ki ga je vsiljevala situacija v pokrajini. Uspeli smo in to ne na škodo planinstva: delali smo z ogromnim deležem prostovoljnega dela in raznih podpor z zavrženim materialom. Knjigovodska vrednost največjega planinskega (in turističnega objekta) je bila prav zato tako majhna, da je nekaterim pomenila pravo »enigmo«, češ, kako so to spravili skupaj s tako majhnim denarjem.

Obenem z obnovo v Plestju (vulgo v Logarski dolini) se

je pokazalo, da je odbor PD Celje ravnal prav, ker je pri svojem delu začutil nujno povezavo z obnovo turizma v Savinjski dolini. Do ustanovitve Celjske turistične zveze smo zato vsako leto sklicali vse turistične aktiviste od Solčave do Rogaške Slatine, od Gornjega grada do Rimskih Toplic. Pri tem smo se zanašali na evropsko prakso v teh stvareh in seveda na zdravo kmečko pamet: Če bodo kraji v GSD od Mozirja do meje polni turistov, ki so lahko potencialni planinci, in isto velja za vse zdraviliške kraje v celjski regiji — bodo tudi zadovoljni: imeli bodo širši, pestrejši program. Poglejmo danes Avstrijo, Švico, Francijo, Italijo itd.! Kako so znale te države povezati turizem in planinstvo, da ne govorim o drastični povezavi zdraviliškega turizma z zimskimi športi. Ne nazadnje naj pri tem povem, da se je planinskemu aktivizmu PD Celje delo in povezava s turizmom v kratkem imenitno obrestovala: Ko smo se leta 1957 odločili za »novi Okrešelj«, smo pri »turistih« naleteli na še večje razumevanje kot pri obnovitvenih delih v Logarski (velika depandansa), saj nam je Celjska turistična zveza poravnala domala vse investicije za obnovo te klasične slovenske postojanke, ki je od l. 1931 čemela — milo rečeno — glede na svojo zunanjo podobo in notranjo razčlenitev v zelo ponižujoči obliki in obsegu. V Ljubljani so na PZS komaj mogli verjeti, da je res tako. Stroški res niso bili majhni, ca 40 takratnih milijonov. Bil je to takrat edini primer naši republiki, da je turizem iz svojih sredstev podprl gradnjo planinske postojanke.

Če že govorimo o tem, je prav, če povem, da so bili domala vsi odborniki zelo gospodarni, zato po kočah v glavnem nismo imeli finančnih težav, dom v Logarski pa je od vsega začetka — od l. 1953 — uravnovešal finance PD Celje. Izgube na kočah spodjedajo optimizem in vnemo za delo, zato je realno gospodarjenje za uspevanje planinstva nujno. Bolje nič, kot delati za izgubo. Zato smo skrbno izbirali oskrbnike in imeli pri tem v glavnem srečno roko. Vsa čast jim, tem našim oskrbnikom!

Pri obnovi planinstva v Celju in GSD je bil že l. 1947, še bolj pa v naslednjih letih, pomemben razvoj alpinizma. V desetletju pred vojno zgodovina alpinizma že govori o celjskih plezalcih, vendar so to ne glede na vidne uspehe le začetki. Nadaljevanje s tem delom je bilo seveda

tvegano, kajti alpinizem je več kot vsak drug šport. Tudi na tem področju je PD Celje že v desetletju 1950 — 1960 doseglo zelo vidne uspehe, na katere pa je žal legla tudi senca tragike, a katero se je bilo zelo težko pobotati.

Pri širjenju planinstva se nismo zadovoljili s pavšalnimi ugotovitvami. V naši republiki smo bili menda prvi, ki smo javno zagovarjali poleg zgodovinskega topografskega organizacijskega načela tudi »proizvodno« načelo in imeli že okoli leta 1950 tudi odmev v obeh velikih celjskih delovnih kolektivih, ki sta ustanovila vsak svoje samostojno planinsko društvo. Trajalo je desetletje, da je ideja pognala korenine po vsej republiki in rodila tudi lepe sadove. Zdaj je to že nekaj časa veljavna »linija«. Naj se spomnim še nesreče na Golteh. Koča, od l. 1896 — do l. 1918 resnična kljubovalna koča napram nemštvu pri kateri je leto za letom zrastle kaj novega, je pogorela do tal. Nekaj dni po tistem usodnem požaru l. 1951 je koča spet obratovala pod šotorom, nekaj tednov za tem pa pod provizorično streho, obnovljena pa je bila — večja in prostornejša — v nekaj mesecih. Kaj so takratni naši odborniki pregurali samo na tem klasičnem planinskem kraju! Vse od l. 1896 je bila Mozirska koča nekakšen simbol celjskega in savinjskega planinstva!

In ker že obujam te spomine, naj v zvezi z Mozirsko povem, da se je takratni odbor PD Celje pri svojem delu vselej povezoval z domačini v dolini in s hribovskimi domačijami. Čutili smo, da so čustveno povezane s »svojo« kočo in da smo s tem med seboj srčno in pristrčno združeni za isto stvar. Prav zato smo — kmalu po nesreči na Golteh — prelepo postojanko na Loki pod Raduho odstopili PD Luče. Vedeli smo, da je društvo v skrbnih, gospodarnih rokah. Kočo je sicer zadel ista usoda kot Mozirsko, a je kmalu vstala iz ruševin. Vse kaže, da se bo uvrstila med naše najlepše planinske postojanke.

Leta 1949 sem prevzel uredniško dolžnost pri Planinski zvezi Slovenije. Lahko rečem, da so mi v neštetih zagatah pri tem delu prišle tudi delovne izkušnje, ki sem si jih iz dneva v dan skozi 18 let pridobival v odboru PD Celje. Opirali smo se na prostovoljno delo, na kolektiven prijem s polno osebno odgovornostjo, na soglasje in prijateljstvo. Bil je imeniten odbor, ves zagnan za planinsko stvar, vedno pripravljen, da poprime tudi za ročno delo.

Tine Orel

Uredništvo »Lepega mesta« želi, naj nekaj zapišem o svojem delu za planinstvo v Celju in v Savinjski dolini. Po starih pametnih ugotovitvah ni dobro pisati in govoriti o svojem delu: težko je biti nepristranski, kajti »sibi quisque proximus«, vsak je samemu sebi najbližji. Če ta aksiom« drži, je veljaven tudi drugi, iz njega izveden:

»Nemo iudex in causa sua«, noben ne more biti razsodnik v lastni pravdi. Za pravdo sicer, upam, da tu ne gre, saj je tistih 18 let, v katerih sem formalno vodil celjsko planinsko organizacijo, poteklo neverjetno hitro v samih delovnih akcijah, pri katerih v društvu skoraj ni prišlo do različnih mnenj.

Vodilno načelo, ki smo ga odgovorni vodje posameznih odsekov soglasno sprejeli že l. 1945, v letu 1946 pa se že lotili dela, je bilo veljavno za vso državo: Obnova! Odborniki smo stali pred nalogo, kako vsak na svojem odseku oživiti, po možnosti okrepiti in razviti vsa planinska področja, na katerih je zgledno delovala pred vojno Savinjska podružnica

PD. Vojska je vzela vse, tudi večji del arhiva, postojanke so bile požgane ali zanemarjene in izropane, organizacije, ki je povezovala vso Savinjsko dolino od Rim. Toplic do Okrešlja in zajela celo Boč, ni bilo več.

Med drugim ni bilo več Mozirske koče, druge najstarejše slovenske planinske koče (l. 1896), ni bilo več planinskega hotela v Logarski, na katerega je bila ponosna vsa Slovenija. Za vse je bilo dela dosti in preveč in k sreči smo se zbrali v odboru taki, ki nas je delo združevalo in pomirjevalo, če kdaj nismo bili istega mnenja.

Čim smo obnovo planinstva prevzeli kot programsko jedro nove planinske organizacije, ki si je že v prvih dveh letih revolucionarnega vrenja izbrala topografsko načelo pri organizacijski mreži, smo se tudi zavedali, da

NAŠI LETOŠNJI IZLETI

Tudi letos smo prirejali izlete za naše člane. Moramo ugotoviti, da je bilo za izlete letos še več zanimanja, kar kaže, da je naša politika programiranja izletov dobra in pravilna. Izlete prirejamo zdaj že 19 let — leta 1978 bo jubilejno dvajseto leto. Pri programiranju izletov smo si zastavili naslednja načela:

1. izleti morajo biti poceni,
2. večina izletov je enodnevni, več kot tridnevni izletov ne prirejamo,
3. 70% izletov je po naši domovini, le 30% v inozemstvo (vsi brez trošenja družbenih deviznih sredstev, ker so enodnevni),
4. polovico izletov mora biti povezanih z ogledom kakšne kulturno-zgodovinske ali folklorne zanimivosti, polovica pa z ogledom pomnikov iz NOB, večina inozemskih tudi z obiskom vsaj enega značilnega kraja, kjer žive zamejski Slovenci,
5. izleti morajo biti vzorno pripravljene in dobro vodene.

Skupaj je bilo (oziroma bo do konca leta) 16 izletov s 748 udeleženci, kar pomeni 27% več, kot lansko leto. Z letošnjimi izleti (smo ali še

bomo) popeljali svoje člane v Zagreb na Tijarodovićevo opereto, na pustovanje v Metliko in Gradac, v Varaždin, Lepoglavo in Trakošćan, v Železno na Gradiščanskem, Vrsar, Rovinj in Poreč, Spominski park Kozara in Jasenovac, Kostanjevico in po Dolenjski, Slovenjgradec, Pliberk in v Kranj na sejem, v partizanske Dražgoše, v Srbijo (Smederevo, Đerdap, Kladovo, Čuprija, Kragujevac), Videm in Gorico, Radgono, Radence in Jeruzalem, Areh na Pohorju, v neznanu, v Gradec z ogledom predstave v operi in v Zagreb z ogledom predstave v dvorani Vatroslav Lisinski.

Edina težava, ki jo imamo z izleti, je v tem, da se prijavi vedno več interesentov, kot pa je sedežev v petdesetsedejnem avtobusu.

DRUŠTVENI IZLETI V LETU 1978

Te dni tečejo zadnji razgovori v komisiji za izlete za program društvenih izletov v letu 1978, ki je že bil predložen upravnemu odboru, objavljen pa bo z novoletnim pismom.

Program obsega en tridnevni izlet (Srbija), dva dvodnevna (hrvaška Istra in po cesti Avnoja) ter 13 enodnevnih. Od tega ogled enega izmed pustovanj, Skočjanskih jam, Goriških brd, Zagreba, muzejev na Dolenjskem, seveda ne bomo pozabili na popularni izlet v neznanu, v Pomurje in še kam. Inozemski izleti nas bodo popeljali h Gospe in na Dobrač, v Gradec, kjer si bomo ogledali slovito orožarno in predstavo v operi, na Madžarsko v Nagykanizso in Keszthely ob Blatnem jezeru ter v Oglej in Gračež.

Robanova kmetija, v ozadju Raduha. Foto Valent Vider

OBČNI ZBOR TURISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

Letošnjega septembra so se zbrali k občnemu zboru Turistične zveze Slovenije delegati 223 turističnih društev, ki so po svojih območnih zvezah včlanjeni v Turistično zvezo Slovenije. Občni zbor je podal zasnove za bodoče delo turističnih društev, ki bo z novo programsko zasnovo dobilo tudi novo vsebino. Gostje in delegati so na občnem zboru poudarili vlogo in pomen turistične društvene organizacije, turističnih društev in njihovih zvez. Za novega predsednika naše osrednje zveze je bil izvoljen znani družbeno politični delavec Leopold Krese, celjsko Turistično zvezo pa bosta v novem izvršilnem odboru zastopala prof. Zoran Vudler iz Celja in Stane Čuješ iz Rog. Slatine.

Novemu predsedniku Leolu Kresetu čestitamo izvolitvi in smo prepričani, da bo uspešno vodil našo osrednjo turistično društveno organizacijo, mi pa mu bomo pri tem po svojih močeh pošteno pomagali.

Prof. Janko Orožen:

SPOMIN NA NAJPOMEMBNEJŠEGA PROFESORJA CELJSKE GIMNAZIJE — GUSTAVA ADOLFA LINDNERJA

Čehi so 3. septembra letos v Roždalovicah obhajali spomin na Gustava Adolfa Lindnerja, za Janom Amosom Komenskym svojega največjega pedagoga svetovnega pomena. Slavnost so združili z otvoritvijo spominske dvorane svojih najslavnejših rojakov, zlasti Gustava Adolfa Lindnerja, ki je umrl 90 let pred tem dnevom.

Roždalovice so mesteca na severnem Češkem blizu Mlade Boleslave. Tu se je Lindner rodil 11. marca 1828. Pripadal je generaciji, na katero je močno vplivala revolucija leta 1848 s težnjami po socialni svobodi in vseh panogah življenja, tudi v mišljenju. Ta pečat je veliki mislec ohranil vse svoje življenje, to ga pa značilno veže tudi s sedanjo dobo.

Lindnerjev oče je bil pivovarnar. Poleg Gustava je imel še tri hčere. Družina je bila češka po rodu in mišljenju. Gustav je obiskoval gimnazijo v Mladji Boleslavi. Maturiral je pa na I. akademski gimnaziji v Pragi, kjer sta tedaj delovala tudi znana profesorja Jungman, pisec velikega češkega slovarja, in Klípera. Po želji svojih staršev je po končani gimnaziji stopil v bogoslovje, toda zavedel se je, da duhovniški poklic ne ustreza njegovim težnjam in je dal bogoslovju slovo. Leta 1848 je bil med revolucionarji v Pragi. Tam je napravil izpit za profesorja srednje šole za fiziko, matematiko in filozofijo. Poleg tega je študiral na praški univerzi fiziologijo pri slovečem fiziologu J. S. Purkynji in slavistiko pri F. L. Čelakovskem, ki je pri nas znan po svojih stikih s Prešernom.

Kot gimnazijski profesor je od 1851 do 1855 služboval v Rychnovem nad Knežno in v Jičnu. Kot učitelj je prehitel svoj čas. Trudil se je, da seznanj mladino z razvojem priro-

doznanstva in tehnike svoje dobe na osnovi znanstvenih dognanj, prikazoval pa ji je tudi gospodarski in miselni razvoj. Tudi ni skrival, da se bori proti mračnjstvu in absolutizmu, ki sta po revoluciji zavlada v monarhiji. V Jičnu je v Emi Raabovi našel žensko, ki ji je daroval svojo ljubezen in jo opeval v romantičnih pesmih.

Zaradi narodnega in naprednega mišljenja je vlada ministra Bacha leta 1855 Lindnerja premestila v Celje, kjer je ostal 17 let. V Celju je razvil obširno znanstveno, pedagoško, filozofsko, ljudsko izobraževalno in tudi politično delo. Med službovanjem v Celju je napisal tri pomembne učne knjige, ki so pol stoletja služile za študij psihologije, logike in filozofije. Objavil je pa tedaj tudi več obsežnih razprav o filozofiji in o miselnih vprašanjih, ki so razburjala svet. Med njimi je tudi spis Enciklika za misleče kristjane (1861), s katerim je ostro nastopil proti encikliki papeža Pija IX. o papeški nezmožljivosti.

Ko je bil izdan nov zakon o osnovni šoli (1869), je bil Lindner imenovan za celjskega šolskega nadzornika, temu mestu se je odpovedal, ko je občinski odbor, ki ga je vodil nemški zdravnik dr. Jožef Neckermann, zavel sovražno stališče do Slovencev in slovenskega jezika. V tem času se je tudi močno prizadeval, da poveže med seboj slovenske pedagoge, pri tem so ga podpirali: Čeh Jan Ladislav Mašek, Hrvat Ivan Filipović, Slovenec Andrej Praprotnik, Hrvatice Marija Jambrišek in Marija Falković. Srb M. Tomić, Poljak M. Sobilski, Bolgar Petrov in drugi.

Ko je v Avstriji pridel Bachov režim in je uvedba ustavnega življenja dala nekaj svobode slovenskim narodom, se je Lindner vrnil v svojo češko domovino. Pri tem sta mu

pomagala literarni zgodovinar Jožef Jireček, tedaj minister za uk in bogočastje, ter univ. profesor zgodovinar V. V. Tomek. Dobil je mesto ravnatelja v Prackaticah.

V začetku šolskega leta 1872/73 je postal Lindner ravnatelj učiteljsišča v Kutny hori. Desetletje, ko mu je bil na čelu, je bilo najsrečnejše in najbolj bogato razdobje njegovega življenja. Lindner ga je razvil v najboljšo v vsej državi. V šoli so nastali laboratoriji in delavnice, kjer so se vadili učiteljski pod vodstvom dobrih praktikov in ob sodelovanju pedagogov v ročnih in obrtnih delih ter spoznavali tehniko in tedanje industrijske pripomočke. Delali so tudi na šolskem vrtu, da bi se pripravili za prakso v podeželskih šolah. Po Lindnerjevi zamisli naj bi se z učnimi pripomočki zalagali tudi kabinet osnovnih šol vsega kutnohorskega okrožja.

V Kutny hori sta nastala Lindnerjeva spisa: Obče ukoslovje (1877/78) in obče vzgojeslovje. Poleg tega je tedaj izšlo več izdaj njegovih starejših spisov v nemškem, češkem, madžarskem, italijanskem, poljskem, angleškem in novogrškem jeziku. Na kratko skicirano so temeljne Lindnerjeve pedagoške misli naslednje:

1. Pedagoška teorija mora biti vedno povezana s prakso, teorija in praksa tvorita enoto.
2. Pedagogika in šola morata biti vedno z zvezi s tehničnim, znanstvenim in socialno-političnim razvojem družbe.
3. Šola, družina in družba so skupno odgovorne za dobro vzgojo mladine in morajo tesno sodelovati.
4. Šola in vzgoja morata vedno delovati demokratično, tako pomagata stvariteljsko delo učitelja dvigati kulturo in ljudsko izobrazbo.
5. Šola je lahko uspešna samo tedaj, če deluje v njej učitelj, ki pozna pedagogiko, psihologijo in predmete, ki jih poučuje, če opravlja svoj poklic brez strahu in finančnih skrbi, ustvarjalno in v skladu z živimi potrebami in s težnjami ljudstva.

Lindnerjevo napredno delovanje je našlo v njegovi domovini mnogo prijateljev, a tudi nasprotnikov, ki so zlasti grajali njegov svobodoumni in brez predsodkov izražani pogled na vprašanja vere in razvoju sveta. Konservativni časopis »Cech« je leta 1880 napisal: »Bilo bi bolje, ako bi visoka vlada nastavila Lindnerja za profesorja filozofije in psihologije na kaki univerzi... Tu bi bil najmanj nevaren kot ravnatelj učiteljsišča.«

Lindnerja so profesorja pedagogike in filozofije na novi češki univerzi v Pragi. Tu je deloval od leta 1882 do svoje smrti, 16. oktobra 1887. Tudi v tem času je Lindner pridno in uspešno deloval kot pedagog in vzgojitelj generacij. Dotaknil se je tudi vzgoje najmlajših. O tem je že leta 1880 napisal delo »Kniha o' l'čkých«. Temeljni nazori, ki jih razvijta, so naslednji:

1. Otrok in vsak mlad človek se veseli vsakega uspeha, doseženega z lastnim trdom.
2. Naravno in različne oblike dela naj spozna otrok predvsem v naravi sami in s praktičnim delom.
3. Dober učitelj naj ne dela samo sistematično po sistemu, ki so si ga izmislili odrasli, ampak naj se drži predvsem misli svojih učencev in naj si iz tega napravi sistem.
4. Učitelj naj bolj upošteva učenčovo individualnost.
5. Učitelj naj uporablja tudi metode drugih, da ne postane dogmatičen in ozkosrčen.

Ob stoletnici rojstva velikega pedagoga sem napisal spis Gustav Lindner Adolf v Celju, ki je izšel v Pedagogických Razhledih leta 1929. Spominil sem se ga tudi v Pedagoškem zborniku. Vojna mi je vzela i eno i drugo. Tokrat sem lahko obnovil svoje misli in spomine samo na spisu, ki ga je napisal češki zgodovinar pedagogike in šolstva dr. Jiří Straus in ga prvič objavil v češkem strokovnem časopisu »Jednotná škola« (1968) in drugič v nemškem časopisu »Pädagogik und Schule in Ost und West (Düsseldorf, 1968).

V delovnem programu za letošnje leto si je Turistično društvo Celje zastavilo med drugim tudi nalogo, da bo oživilo sodelovanje s turističnimi društvi v bratskih republikah. Priprave so stekle že leto poprej, ko smo navezali prve stike s Turističnim društvom Sisak (Sisak je pobratena občina s Celjem). Iz skromne želje za dobro predavanje o Srbiji se je razvilo uspešno sodelovanje s Turistično zvezo Srbije — spomladi je bil izveden turistični teden Srbije v Celju z nadpovprečnim uspehom. Želeli smo vzpostaviti prijateljske stike tudi z Do-bojem in Čuprijo, žal pa tam nimajo turističnih društev.

V minulem letu smo s Turističnim društvom Sisak opravili zamenjavo društvenih delegacij, oni so bili v Celju, mi v Sisku, oni so organizirali izlet v Celje, naše društvo pa izlet v Sisak. Letos so se ti stiki nadaljevali, in sicer po dogovoru tako, da je bilo letošnje predvsem leto Siska v Celju, prihodnje leto pa bi naj bilo leto Celja v Sisku.

V zvezi s tem je bil program zastavljen kar uspešno. Najprej je obiskala Celje šolska skupina njihovega centra za blagovni promet, poleti pa je gostovalo v Celju kulturno-umetniško društvo Goran Kovačić iz Siska, ki je izvedlo na drsališču v parku pred številnimi obiskovalci zanimiv folklorni in kulturni program. Dobro so bili obiskani tudi kulinarčni dnevi z banijskimi specialitetami v hotelu Merx v Celju, ki so jih pripravljali kuharji hotela Metalurg iz Siska. S prestavniki Turističnega društva Sisak smo se dogovorili kako bomo prihodnje leto predstavili Celje v Sisku.

Kakor smo že uvodoma omenili, je iz skromne želje po kvalitetnem turističnem predavanju o Srbiji nastalo uspešno sodelovanje med našim društvom in Turistično zvezo Srbije, tako da smo imeli v februarju v Celju nad vse zanimiv turistični teden Srbije. V okviru tega tedna je bila turistična razstava Srbije, širša informativna konferenca, predavanje z diapozitivi ter številne filmske predstave s prikazom turističnih zanimivosti republike za šolsko mladino in odrasle, ki si jih je skupaj ogledalo okoli 5000 obiskovalcev (odraslih in mladine). Te prireditve so spremljale atraktivne srbske kulinarčne specialitete, ki so jih pripravljali beograjski kuharji v hotelu Merx. Zdi se nam, da je ta teden zbudil v Celju močno zanimanje za Srbijo.

Po nepolnih podatkih lahko napišemo, da so prav te prireditve povzročile, da je leto obiskalo Srbijo okoli 600 Celjanov, kar je trikrat več kakor v prejšnjih letih. Spomladi so celjski turistični delavci obiskali Srbijo in bili povsod nad vse pristrčno sprejeti. V skupini je bil tudi novinar Milan Božič, ki je objavil o tem potovanju v Novem tedniku serijo zelo zanimivih člankov o turistični Srbiji.

Ko ocenjujemo to sodelovanje in prireditve, moramo za pisati, da so bile na lepi kvalitetni ravni, da so bile dobro obiskane, prezreti pa tudi ne gre turistično propagandnega učinka tako za Celje, kakor za mesta oziroma republiki, katerima smo sodelovali. Ne nazadnje pa ne smemo prezreti pomembne funkcije, ki jo opravlja turizem, ko zbližuje ljudi raznih narodnosti iz različnih krajev in republik v duhu bratstva in enotnosti naših narodov.

Zoran Vudler

LETOŠNJE POLETNE PRIREDITVE

Letošnje prireditve so bile zelo skromne, ker še junija nismo vedeli, kolikšna bo dotacija. Konec junija smo zvedeli za prvi del dotacije, v začetku avgusta pa za drugo polovico, skupaj 40.000 din. Ob teh pogojih je razumljivo nemogoče voditi smotrno programsko politiko in je vse skupaj samo krpanje lukenj.

Z ozirom na ta dejstva smo izvedli samo naslednje prireditve folklor Banije in Podravine, kulinarčni dan Siska in 6 promenadnih koncertov (pihalni orkestri SKUD F. Prešeren, STOREMO, poštarji Maribor, velenjska rudarska godba in rudarska godba Zabukovica). Če želimo prihodnje leto poletne prireditve, mora biti znana dotacija najkasneje

meseca aprila. Mi smo pripravljani izpeljati poletne prireditve, če dobimo dotacijo vsaj v znesku 80.000 din. Toliko bomo zbrali tudi z vstopnino, toliko bomo dodali še sami, da bo skupaj na razpolago 240.000 din. Predlagamo naslednji program: 8 promenadnih koncertov, eno operno predstavo, eno folklorno prireditev, en show in tri komorne koncerte. Tak program bi vsekakor ustrezal: bil bi kvaliteten, predvsem množičen in vsestranski, tekla pa bi kontinuirano na teden od junija do septembra. Pa še to: če se najde kak organizator z ugodnejšo ponudbo, mu zelo radi odstopimo organizacijo, pa še obvežemo se, da bomo nekaj novih tisočakov prispevali k plačilu stroškov.

Odlična rudarska godba iz Velenja je imela na promenadnem koncertu v Celju velik uspeh.

Celjska občinska skupščina se je v sodelovanju s Turističnim društvom Celje odločila, da bo izdala do konca letošnjega leta novo monografijo Celja, ki bo imela obseg okoli 180 strani velikega tina besedila, ena tretjina slik v barvni in ena tretjina formata. Od tega bo ena tretjina slik v črni tehniki. Publikacija bo tiskana na najboljšem umetniškem papirju in v vzorni grafični izvedbi tiskarne ČGP Delo iz Ljubljane. Prispevke so prispevali znani publicisti in strokovnjaki za posamezna področja prof. Jože Marolt, Jože Volfand, dr. Stopar, prof. G.

Grobelnik, prof. Z. Vudler, Risto Gajšek, Berni Strmčnik, Ivan Kolšek in drugi, fotografije pa Spectar iz Zagreba, Fotolik, Viktor Berk, Foto Zorko in še nekateri. Publikacija bo stala 300 din in bo obravnavala zgodovinski razvoj celjske občine, urbanizem, kulturno-zgodovinske spomenike, zgodovino NOB in delavskega gibanja, gospodarstvo, kulturo, šolstvo in zdravstvo, šport, rekreacijo in turizem. Uvod v publikacijo je napisal predsednik skupščine prof. Jože Marolt. Naročila za publikacijo sprejemajo v pisarni Turističnega društva Celje.

TURISTIČNI INFORMATOR S KOLEDARČKOM

Te dni je bil dotiskan (že 5. izdaja) Turistični informator s koledarčkom, ki je dopolnjen s pregovori in reki o vremenu, lesečnimi izleti in zanimivimi preprostimi recepti. Informativni turistični del je izpopolnjen z novimi podatki in fotografijami, na novo pa so dodani še opisi radmirske zakladnice, zdravilišča Topolšica in laškega

muzeja. Ta zanimiva informativna publikacija je s koledarčkom veliko pridobila, skoraj bi lahko rekli, da je postala turistični koledarček za celjsko območje. Uredil jo je prof. Zoran Vudler ob sodelovanju prof. Gustava Grobelnika, Jožeta Dobovičnika, dr. Ivana Stoparja in še nekaterih uglednih sodelavcev. Publikacija stane 10.— din in se naroča pri Celjski turistični zvezi v Celju, ki ga je tudi izdala in založila, na voljo pa je tudi v pisarni Turističnega društva Celje.

CELJSKI ZBORNİK 1975/76

Z zamudo, ki so ji botrovala deloma objektivne, še bolj pa subjektivne težave v tem, da so ponovne uredniške pobude med potencialnimi avtorji sicer izzvale vrsto obljub, ki pa so ostale neizpolnjene, smo šele za občinski praznik 1977 dočakali izid CELJSKEGA ZBORNİKA 1975/76.

Zbornik z to letnico se uvršča med doslej najzajetnejše zbornike, saj šteje kar 576 strani ali 36 tiskarskih pol. Tematsko bi zbornik lahko razdelili na naslednje dele: zgodovinsko-geografski, kulturno-zgodovinski, družboslovni in aktualno informativni del.

Naslovno stran zbornika izpolnjuje barvna reprodukcija Vincenca Gurnika (1843): Pogled s Kapucinskega mostu na Savinjsko nabrežje in Staro grofijo. Mušičev sestavek »Celjski mestni gozd v Pečovniku« pa ponazarja barvni posnetek tridesetletne zelene in sive dglazi-je. Ta članek omenjamo zaradi njegovih sklepnih misli in predlogov o širšem zelenem pasu našega mesta, ko se tudi ob tem zapisu oglašamo kot zagovorniki varstva naravnega človekovega okolja in rekreacije v gozdu.

G. G.

FRANC ZORKO

tapetništvo in dekoraterstvo
CELJE — Zidanškova 21

ROBERT KONČAN

z l a t a r
CELJE — Zidanškova 5

ONESNAŽENO CELJSKO OZRAČJE

Skupnost za varstvo zraka občine Celje je pripravila konec lanskega leta zanimivo informacijo o stanju onesnaženosti celjskega ozračja. Ker je ta informacija zanimiva in dobro sestavljena, jo v celoti povzemamo.

Za mesto Celje in okolico so karakteristične neugodne meteorološke razmere. Le šibki vetrovi in porast inverzije so vzrok, da ostajajo prah in razni aerosoli, ki nastajajo v proizvodnji in pri različnih energetskih pretvorbah, zelo dolgo v ozračju. Celje je po številu meglenih dni med prvimi v Sloveniji. Na leto jih pride povprečno po 116. Takšna situacija pogojuje nastanek smoga (megla in dim).

Že po vojni so delavci, zaposleni v preventivi, opozarjali, da so v Celju meteorološke razmere neugodne za razvoj bazične industrije. Leta 1964 so izmerili, koliko prahu se sedimentira na področju mesta, in ugotovili, da znaša plast prahu v industrijski coni letno 5 mm, na Otoku pa 1 mm.

Leta 1968 je v okviru komisije za varstvo okolja bila kot podkomisija ustanovljena komisija za varstvo ozračja. Že leto pred tem pa so začeli v mestu redno meriti kvaliteto zraka. Meritve so se nadaljevale vse do leta 1975. Ugotovljeno je bilo, da je žveplena plina in dima v zraku več, kot je dovoljeval takrat predlagani normativ, namreč 0,15 g/m³ in to v več kot 15 dneh skozi 6 mesecev.

Nadaljnje raziskave pa so pokazale, da je celjsko ozračje močno obremenjeno s prahom različnih vrst. Količina svinca v ozračju nad industrijsko cono je bila pozimi tudi pet do desetkrat večja od dovoljene. Tudi koncentracija strupenih plinov je bila zelo velika. Koncentracija fluorovodika je bila nad ožjim področjem mesta dva do trikrat večja od količine, ki že škodljivo vpliva na rastline in živali.

Leta 1969 je bilo ugotovljeno, da prihaja v ozračje letno 3242 ton žvepla — 64% od te količine iz starega obrata Cinkarne, 17% iz Železarne Štore in 11% iz tovarne EMO.

Na podlagi teh ugotovitev o koncentraciji žvepla in dima je celjska občina uvrščena v 4. kategorijo glede kvalitete ozračja.

Ko je bil stari obrat Cinkarne zaprt, se je stanje, kar tiče žvepla in dima, nekoliko izboljšalo. Prevladalo je onečiščenje ozračja zaradi ogrevanja v zimskem času. Industrija pa je še vedno ostala glavni vir zastrupljenja ozra-

čja, in sicer ne glede na letni čas.

Dinamični razvoj industrije je prinesel nove oblike onečiščenja ozračja. Razširjene so bile kapacitete Železarne Štore in v zrak je prišlo več prahu.

Nova tovarna titanovega belila je pričela spuščati v zrak prah TiO₂, vodene pare in občasno žvepleni plin. Opekarna Ljubečna je oddajala v zrak fluorovodik. Poleg tega so vse druge tovarne razširile svoje energetske objekte. Kurjenje katranskih snovi, nastajajočih pri proizvodnji generatorskega plina, je postalo pomemben faktor onečiščenja ozračja. Prištevamo temu še različne hlape, ki nastajajo kot posledice neprimernih tehnoloških procesov, ter vonj po fenolu, ki se občasno spušča v vodo. S tem pa še nismo izčrpali liste občasnih in stalnih še nediferenciranih onečiščevanj ozračja.

Onečiščenje nizkih plasti ozračja z motornimi vozili je posebno intenzivno za časa prometnih konic. V prahu na glavnih cestah in ulicah v mestu je tudi do 0,1% svinca.

Navedene snovi, ki onečiščujejo seveda škodljivo vplivajo na zdravje ljudi, živali in rastlin.

V Celju so bohezni dihal bolj pogoste kot v drugih mestih. Število invalidskih upokojitvev zaradi kroničnega bronhitisa je najvišje v Sloveniji (8%).

V času od 1960 do 1969 je veliko občanov prijavilo škodo na živalih. V zadnjih časih je teh pritožb manj, ker živine na področju, kjer je ozračje najbolj zastrupljeno, sploh ne redijo več.

Škoda na rastlinah je bila najprej ugotovljena in jasno definirana. V Celju je 10.200 ha gozdov, od tega je 400 ha popolnoma uničenih, 2000 ha pa je načelih.

Tam, kjer je ozračje bolj onesnaženo, je prišlo do poškodb tudi na zgradbah in do spomembne kislosti tal. Z dežjem so prišle v zemljo strupene snovi in težke kovine.

Zaključek.

Za Celje je značilna kombinacija neugodne meteoroloških pogojev in bazične industrije. V celjsko ozračje prihaja več strupenih snovi, kot bi jih glede na meteorološke razmere smelo. Mesto in industrija se dinamično razvijata, ozračje onečiščujejo vedno novi obrati, tovarne in kurišča. Če se kvaliteta ozračja ne bo izboljšala, je resno ogrožena perspektiva mesta, ki bi naj imelo leta 2000 že 100.000 prebivalcev.

SKUPNOST ZA REKREACIJO NA GOLTEH

Kolektiv celjskega Izletnika je ponudil združenemu delu širšega celjskega območja zadnjo karto za rešitev težavnega položaja rekreacijsko turističnega centra na Golteh in seveda za zagotovitev pogojev, da bo lahko nemoteno delal in se razvijal.

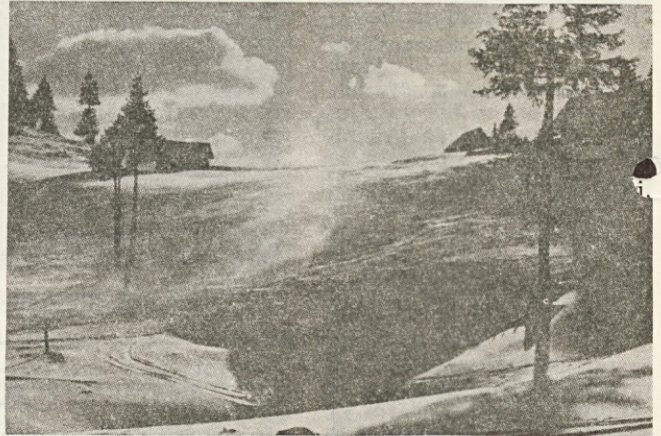
To ni prva takšna pobuda. Bilo jih je že nekaj. Vse so splavale po vodi. Slednja, zamisel o ustanovitvi skupnosti za rekreacijo na Golteh, dobiva širšo družbeno podporo. Svojo verifikacijo je dobila tudi na zadnji seji sveta občin celjskega območja.

Zakaj gre? Gre za predlog, da bi v delovnih kolektivih kupili po znižani ceni — 30% popust — vsaj po tri vozovnice za gondolsko žičnico za slehernega člana kolektiva in tako zagotovili večji obisk in dolečen delež v prometu, ki ga Golte morajo ustvariti, če hočejo živeti brez izgub. Takšen nakup treh vozovnic bi odprl možnosti za nakup še drugih vozovnic za gondolo ali za vlečnice po znižanih cenah. Pred-

log ponuja še združevanje sredstev za nadaljnje investiranje na Golteh. Saj je znano, da so Golte, še vedno nedokončana investicija.

Kolektivi, ki bi sprejeli predlog, bi postali člani skupnosti za rekreacijo na Golteh in preko delegatov v skupščini skupnosti in drugih njenih organih soodločali o delu, razvoju centra in podobno.

V bistvu gre za korak, kako zagotoviti Goltem večji obisk, zato večji dohodek, da bi lahko krili vsaj tisto, kar najbolj teži poslovanje. Kolektiv Izletnika ob vsem tem obljublja tudi svoje ukrepe za boljše delo na Golteh, tako tudi gradnjo nekaterih rekreacijskih objektov. Če ta ponudba Izletnika ne bo imela odziva, bo Izletnik Golte zaprl. To pa ni rešitev problema. Zato bi morala Izletnikova pobuda naleteti na polno razumevanje in podporo. Zavedati bi se morali, da so Golte zaradi in za delovnega človeka in da skrb za delo tega centra ni le skrb Izletnika, marveč širše družbene skupnosti.

Smučišča na Golteh — umetniška fotografija Jožeta Pelikana

 zavarovalna skupnost triglav

OBMOČNA SKUPNOST CELJE

POSLOVNA SKUPNOST ZA VINOGRADNIŠTVO
VINARSTVO SLOVENIJE

STYRIA

s sedežem v Celju

aero

KEMIČNA, GRAFIČNA IN PAPIRINA INDUSTRIJA
CELJE

OZD VRVICA

Tovarna trakov in okraskov
CELJE, Kosova ulica 14 (Cret)

ANTON LOVŠIN

strugar
CELJE — Zidanškova 24

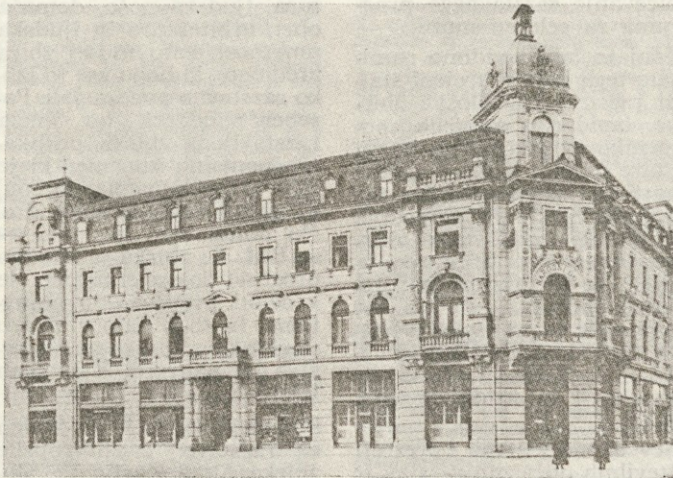
OSEMDESET LET NARODNEGA DOMA V CELJU

7. in 8. avgusta je minilo osemdeset let, ko so utemeljitelji Narodnega doma uradno in na izjemno svečan način odprli njegov portal narodno-kulturnemu in družabnemu življenju celjskih Slovencev. Narodni dom je sicer bil dograjen že v začetku leta 1897 in njegov pravi lastnik »Posojilnica v Celji« (ustanovitelj Miha Vošnjak, 1881) je mislila na takojšnjo svečano otvoritev tega »doma narodnega dela in štedljivosti«. Na pobudo »Celjskega Sokola« (kot starosta mu je tedaj načeloval dr. Alojzij Brenčič, sicer tudi član posojilničnega načelstva) pa so otvoritev dokončno preložili na 7. in 8. avgust istega leta. Celjski sokoli so namreč sklenili otvoritev združiti z blagoslovitvijo društvene zastave ter s kulturno, telovadno in družabno prireditvijo, želeč dati dogodku čim večji in čim bolj narodno-politični poudarek. Res: z ohranjenega vabila (zapuščina pok. dr. Milka Hrašovca † 1976), tiskane na treh straneh velikega A3 formata papirja za umetniški tisk, izhaja, da sta na »bratsko mnogoštevilno vdeležbo pri veliki narodni slavnosti povodom otvoritve Narodnega doma v Celji in blagoslovljenja zastave telovadnega društva Celjski Sokol« vabila »Posojilnica v Celji« in »Celjski Sokol«.

Slovensko Celje je torej slavilo dva dni in to ob še za današnje razmere številni udeležbi zastopstev narodnih organizacij, predvsem sokolskih in sorodnih telovadnih društev od Ljubljane do Gorice in Trsta, Zagreba in Beograda, Gradca in Prage, čitalnic od Zasavja do Ljutomer in bralnih društev, mišno Celjskega pevskega društva zastopana še Ljubljana, Štajerska, Barkovlje, Petrinja, gasilcev s štajerskega konca itd., itd. V oči pada udeležba iz Štajerske. Za to so pač poskrbeli utemeljitelji Narodnega doma sami, ki so bili domala vsi štajerski rojaki oz. so bili z ondotnimi kraji v sorodstvenih in slovnih vezeh.

Slavnosti so se začele v soboto 7. avgusta zvečer v svečano razsvetljeni veliki dvorani Narodnega doma z veliko akademijo. Kot prvi je nastopil režiser Slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani Inemann z recitacijo priložnostnega Prologa pesnika Antona Funtka, tedaj 35-letnega profesorja drž. moškega učiteljskega v Ljubljani; sledila mu je enodejanka »V Diogenovem sodu« v izvedbi članov ljubljanskega Dramatičnega društva,

tretji del sporeda pa je bil posvečen glasbi: koncert »slavne gradske vatrogasne glasbe« iz Zagreba in raznih pevskih društev. Natančno vzeto pa so se slavnosti začele že dopoldne, in to z zborovanjem akademskega društva »Triglav«, na katerem so razpravljali o sklicu vse-slovenskega dijaškega zborovanja.

Narodni dom okoli leta 1930. Foto Jože Pelikan

Višek slovesnosti je pomenil naslednji dan, 8. avgusta. Začele so se s sprejemom povablencev, po zajtrku v restavraciji Narodnega doma je sledil odhod sokolskih in drugih narodnih društev na slavnostni prostor — od Narodnega doma čez današnji Slandrov trg, po Ipavčevi ulici, mimo bolnice na travnik pri Zgornjem Lanovžu — danes »Izletnikov« kompleks avtobusnih garaž. Ob pol 11. uri je bila tu slovesna peta maša »pod milim nebom«, ki jo je služil celjski opat Franc Ogradi (1836-1921), po maši pa blagoslovil sokolsko zastavo, kumovala je soproga slovenskega državnega poslanca Hugona viteza Berksa (1841-1906) Mara Čopova. Po številnih govo-

rih so se udeleženci vrnili v Narodni dom, kjer so ob 12. uri odkrili spominski ploščo in slovesno odprli Narodni dom svojemu namenu. Temu slavnostnemu aktu je sledil banket v veliki dvorani. Ob 3. uri popoldne so se udeleženci vrnili na slavnostni prostor na »veliko ljudsko veselico« s skupnimi in posamičnimi telovadnimi nastopi sokolskih društev, čemur je sledila prosta zabava. Poročila so vedela povedati, da se je prireditve ude-

ležilo okrog 8.000 oseb... Toda rajanja še ni bilo konec: ob 8. uri zvečer je bil še plesni venček v veliki dvorani.

Dvodnevno narodno slavo pa je spremljala še druga prireditve: demonstracije in izgredi nemških šovinistov. Omenimo le, da so zoper prelivanje krvi bili angažirani tako mestna varnostna straža ter žandarmerija in vojska. Medtem ko je bila mestna varnostna straža očitno na strani nemške drhali, sta žandarmerija in vojska postopali objektivno. Upravičeno je bilo zapisano, da je na strani Slovencev bilo opravljeno veliko in spričo vladajočih razmer izvanredno težko in razburljivo delo.

Gustav Grobelnik

DR. JURO HRAŠOVEC: GOVOR OB PREVOZU POSMRTNIH OSTANKOV MIHE VOŠNJAKA V DOMOVINO, 17. 11. 1927

Prof. Janko Orožen nam je odstopil iz svojega bogatega arhiva govor prvega celjskega slovenskega župana v počastitev 140 letnice rojstva Mihe Vošnjaka. Govor je v originalu in ni lektoriran.

Kdo izmed Slovencev ne bi poznal vsaj po imenu Mihe Vošnjaka, čigar telesni ostanki so bili tačas prepeljani.

Po izbruhu svetovne vojne odšel je bil iz solčne Gorice, kjer si je bil po svojem odhodu iz Celja pred 30. leti ustvaril svoj drugi dom, v Svico. Storil je to pravočasno, da ne bi bil kot narodni prvoborilec kot politično osumljena oseba prišel v zapor. Preiskava zaradi veleizdaje se je itak proti njemu začela in premoženje zaplenilo.

Bil je rojen v Soštanju leta 1837. Ze kot dijak navdušen narodnjak imel je lep vzgled na svojem starejšem bratu dr. Josipu Vošnjaku, znanem slovenskem pisatelju in prvoborilcu. Od 1. 1938 do 1879 služil je kot inženjer Južne železnice. Leta 1879 stopil je v pokoj, se kmalu stalno naselil v Celju ter je tukaj vztrajno in nesebično deloval do odhoda v Gorico. Po preobratu hotel se je leta 1920 vrniti, da bi videl pristo domovino in užival domovine prosti zrak, a ravno ko je odhajal, ga je zadela smrt.

Zasluge pokojnega M. V. naštetih ni lahko. Bil mu je življenjski cilj priboriti slovenskemu narodu, ki je taval v temi narodne nezavesti in odvisnosti od nemškega meščanstva

gospodarsko neodvisnost in jezikovno ravnopravnost v javnem življenju. Po pravici ga imenujemo ustanovitelja slovenskega združništva. Meseca svečana 1881 ustanovil je Celjsko Posojilnico, kateri je bil več let predsednik; za njo ustanovile so se po vrsti mnoge posojilnice na Štajerskem, Kranjskem, Primorskem. Stal je ob zibelj teh posojilnic, katere je leta 1883 združil v »Zvezi slovenskih posojilnic«, kateri je bil na čelu. Njegovo in nekaterih drugih zvestih sodelavcev delo je ustanovitev Južnoštajerske hranilnice (1889), bil ji je prvi predsednik. Kdo ve, kako težko je bilo poprej malemu človeku dobiti posojilo, kako je bil odvisen od odurov ali milosti nemške gospode, Le-ta more primerno oceniti njegove zasluge na tem polju. Koliko slovenskih ljudi je rešil propasti, koliko rodbin si je s pomočjo posojilnic ohranilo svoje domove. Za vse, kar je storil, pa nikakor ni zahteval in dobil plačila; zadostovala mu je zavest, da je storil dobro delo. Skrbel je posebno za duševno izobrazbo slovenskega ljudstva.

Leta 1882 je bil izvoljen kot deželni, leta 1885 kot državni poslanec. Kot državni poslanec je ostal v dunajskem parlamentu do leta 1897 in je bil neustrašen naš zagovornik. On sam je izvojeval s pomočjo drugih slovensko spodnjo gimnazijo v Celju, ki je dvignila toliko krika, je leta in leta vzemirjala celo državo in povzročila toliko skrbi njenim avstrijskim vladam. Več let je izhajal v Mariboru nemško pisani list Südsteirische Post pod njegovim vodstvom, bičal je v njem neumljeno nezdrave razmere v naših uradih in na naših šolah, vsiljevanje nemškega uradništva in odpadništva, zapostavljanje slovenskih ljudi. Vedel je, da v mladini je naša rešitev — treba je skrbeti za zdrav naraščaj — vedel je pa tudi, da je naša slovenska mladina večinoma revna. Ustanovil je tedaj z drugimi 1886 dijaško kuhinjo, ter je bil prvi njen predsednik in je ostal predsednik 17 let.

Vidimo tedaj, da je bil velik mož, kakor se jih vsakemu narodu le malo rodi, velik po svojih zmožnostih, po svoji volji, svojemu delu, po plemenitosti svojega mišljenja in po uspehih. Danes, ko je na potu v svojo ožjo domovino, ko se naj preselijo smrtni ostanki na domače pokopališče, spominjamo se ga vsi z največjo hvaležnostjo. Celjska posojilnica in Južnoštajerska hranilnica kot svojega ustanovitelja — dijaštvo, in tisoč dijakov, ki so in bodo še uživali dobrote dijaške kuhinje — kot velikega svojega dobrotnika; kmečko ljudstvo s spoštovanjem izgovarja njegovo ime — kakor ves slovenski narod, ki mu je pripomogel do ravnopravnosti v javnem življenju.

Prav vsi brez razlike stanu se klanjamo njegovo velikemu duhu.

Avlo celje

trgovsko podjetje na veliko in malo s servisi se priporoča

MARKO KLINAR

ključavničarstvo in izdelovanje drobnih kovinskih predmetov
CELJE, Vrnčeva 14
Tel. 21-082

**DIMNIKARSTVO
CELJE**

Zidanska 3
Čiščenje in pregledi vseh vrst kurilnih in dimovodnih naprav

**IVAN
TRGLAVČNIK**

ur ar
CELJE, Stanetova 20
Telefon 21-044

CELJSKI MUZEJ — PREJ, ZDAJ IN V BODOČE

Pokrajinski muzej v Celju sodi po svojem nastanku v vrsto najstarejših muzejev v naši državi. Ustanovljen je bil kot drugi muzej v Sloveniji — za Deželnim muzejem v Ljubljani — in kot prvi slovenski krajevni muzej. Otvoritev muzeja je bila 1. maja 1882. leta.

Zamisel o ustanovitvi muzeja v Celju se je rodila med domoljubi, združenimi v Muzejskem društvu, ki so želeli, da bi se bogastvo spomeniške zakladnice starodavnega Celja zadržalo v domačem kraju in da bi se posredovalo živečim in bodočim rodovom. Šlo je za krajevno zavest, za pravilno pojmovanje človekovih ustvarjalnih naporov v preteklosti in za manifestacijo zgodovine mesta.

Celjski muzejski program je predvideval ohranitev in prezentacijo tipičnosti iz prirodzanstva, arheoloških najdb z numizmatiko ter umetnostnih in kulturnozgodovinskih znamenitosti.

Prva muzejska razstavna postavitev je bila skromna, a za tedanje razmere uspešna, saj je bilo navdušenje zanjo izredno. Ta uspeh je večal zanimanje za muzej, za delovanje Muzejskega društva in za njegova velika prizadevanja pri zbiranju predmetov, pa tudi pri težnjah za pridobitev primernih prostorov za razstavno in poslovno delovanje muzeja. Čeprav je upravljal muzej izključno ljubiteljsko društvo, je treba upoštevati, da je bilo med člani tudi več strokovnjakov, ki so z veseljem sodelovali. Šele osvoboditev je prinesla uresničitev dolgoletnih želj Muzejskega društva, ki so težile za tem, da bi dobil muzej svoje prostore v Stari grofiji, saj je bil ves muzejski fond in tudi uprava muzeja preseljena leta 1946 v to spomeniško stavbo Celja. Takrat se je začel tudi hiter napredek muzeja, kajti nepričakovano se je množilo število muzealij, zlasti umetnostno in kulturnozgodovinskih, prav tako se je večala z novimi najdbami arheološka zbirka. Pravočasno se je začelo tudi sistematično strokovno delo na vseh področjih muzejskega delovanja. Oblikovala se je tudi nova narodopisna zbirka, ki je pridobivala predmete iz celjskega geografskega področja. Zdaj šteje muzej nad 33000 muzealij.

Vse do ureditve Muzeja revolucije je imel muzej tudi oddelek NOB s stalno razstavno postavitevjo in možnostjo preučevanja narodno

osvobodilnega boja na celjskem območju.

Stalne razstave muzeja, ki so bile dostopne javnosti, so bile urejene bolj ad hoc, več pozornosti so namreč posvečali obnovi in adaptaciji Stare grofije, internim ureditvam gradiva po muzeoloških principih, študiju gradiva, prirejanju občasnih razstav in zlasti pripravam za uresničevanje razstavne programa za celoten muzej.

Zdaj že lahko vidimo rezultate tega dela v urejeni stalni razstavi arheološke zbirke, lapidariju antičnih spomenikov v kletnih prostorih Stare grofije in na prostem na Savinjskem nabrežju ter v stalni razstavi umetnostne in kulturnozgodovinske zbirke v I. nadstropju Stare grofije. Vse te razstave so urejene sodobno in slovijo kot najboljše in najlepše tovrstne muzeološke postavitve daleč naokoli. Vsaka od razstav ima svoj informativni vodnik.

Seveda ne smemo prezreti številnih občasnih razstav iz deponiranega gradiva vseh oddelkov, ki so se in se še prirejajo v raznih krajih naše države in uspešno popularizirajo zgodovinsko dediščino Celja. Veliko in odgovorno nalogo v zvezi z nadaljevanjem delovnega, zlasti razstavne programa pa ima muzej prav v tem času, ki bi moral že predstavljati začetek zaključnih akcij, usmerjenih v veliko praznovanje stoletnice muzeja. V teh akcijah bo moral muzej adaptirati celotno pritličje Stare grofije, obnoviti preostalo fasado in usposobiti vse prostore za razstavne namene. V teh prostorih bodo prikazani eksponati iz zbirke, ki so zdaj v celoti deponirane, so pa izredno pomembne

za prikaz očuvanih vrednot v Celju.

Velik del prostorov bo zavzela stalna razstava narodopisne zbirke, ki naj bi prezentirala nekdanji način dela in življenja ljudi s celjskega območja s posebnim poudarkom na etnografski specifičnosti tega terena, kjer je čutili vplive alpskega, zasavskega, obsoteljskega panonskega in pohorskega geografskega prostora. Velik pomen ima pri tem kmečko gospodarjenje, stanovanjska kultura, ljudska noša, domača obrt, arhitektura in ljudska umetnost, zato muzej zbira predmete, ki bodo vse to lahko razstavno ponazarjali. Poseben poudarek bo imela razstavljena zbirka poslikanih panjskih končnic, ki je bila pridobljena na terenu, v Zgornji Savinjski in Zadrecški dolini med leti 1952 — 1961. Ta zbirka je izredno precizno dokumentirana, je v celoti preučena in objavljena. In to ji daje v okviru slovenskega ljudskega slikarstva na panjskih končnicah izjemen pomen.

Poseben prostor je predviden za razstavo izvenevropske zbirke Alme Karlinove. Obstaja možnost, da bodo poleg etnoloških zanimivosti iz azijskih krajev, ki jih je obiskala Karlinova razstavljena tudi drobni spominki iz raznih izvenevropskih krajev. Prav gotovo bo ta stalna razstava dostojno zaključila tovrstno muzejsko oddolžitve spominu celjske pisateljice, ki je bila deloma že realizirana v dveh uspešnih občasnih razstavah — najprej v celjskem muzeju, nato pa še v Muzeju tujih kultur v Goričanah. Iz numizmatične zbirke celjskega muzeja, ki je izredno bogata, bo predstavljen v posebnem prostoru izbor zanimivosti, ki so vezane na celjski teritorij, s poudarkom na najdbah, ki dokazujejo

kovnico keltskih novcev v Celju.

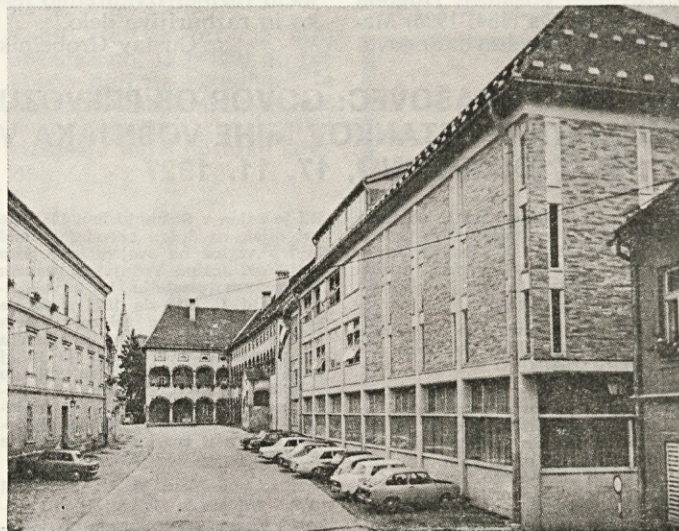
Izjemna zbirka stare libijske keramike, ki jo sestavljajo najstarejši nemškodolski, nato Schützovi in izdelki Majolike Celeje, poleg teh pa še uporabna keramika iz Gotovelj, bo imela izjemen razstavni poudarek, saj bo dokazovala historiat najstarejše tovrstne industrijske proizvodnje pri nas.

Zgodovinski razvoj mesta Celja in okolice bo predstavljen s pomočjo ohranjenih vedut na grafikah, oljnatih podobah, na fotografijah, starih načrtih in drugem. Muzej ima namreč dokaj bogato zbirko starih upodobitev Celja in njegove okolice. Ker je v posesti muzeja tudi stavba Vodnega stolpa, je predvideno, da bi ta objekt služil razstavi starega orožja. Ta, od muzeja sicer izolirani prostor, je namreč v razstavni povezavi s kompleksom za stari mestni obzidjem na Savinjskem nabrežju, ki je namenjen lapidariju nekaterih srednjeveških, renesančnih in baročnih monumentov in fragmentov.

Kljub obsežnemu razstavnemu programu, ki bo terjal veliko število preučeni in urejeni muzealij iz različnih zbirk, bo ostalo tudi po zaključku uresničitve še vedno dosti muzejskih zanimivosti v depojih. Med temi predstavlja veliko večino zbirka starih grafičnih listov, ki ne morejo biti po muzeoloških zahtevah stalno razstavljene in se javnost z njimi lahko seznanja le na občasnih razstavah. In prav take razstave so doslej prinesle zbirki veliko popularnost, rezultati študijskih analiz pa tudi velik renome. Zaradi prirejanja občasnih razstav iz deponiranega gradiva bo imel muzej v pritličju grofije poseben prostor, kjer bodo na ogled študijske, tematsko obravnavane razstave.

Prav bi bilo, da bi stoletnico obstoja celjskega muzeja praznovali z delovnimi uspehi, ki se bi odražali v dokončni uresnitvi zastavljenega programa. To bi bila oddolžitve vsem, ki so si prizadevali za ohranitev zgodovinskega bogastva v Celju, in vsem tistim, ki predstavljajo zvesto publiko muzeja.

Milena Moškon

Pokrajinski muzej s študijsko knjižnico

Organizacija združenega dela

FOTOLIK Celje

FOTOGRAFSKI ATELJE
Slomškov trg 3
TRGOVINA IN AMATERSKI
ODDELEK, Tomšičev trg 2
TISKARNA
ODDELEK RAZGLEDNIC
UPRAVA
Slomškov trg 3
Posebej vas opozarjamo na našo TISKARNO, kjer opravljamo vse grafične storitve

POSTAVIMO JUNAKE IN OSEBNOSTI NARODNOOSVOBODILNE VOJNE V NAŠO SREDINO

Prebivalstvo Celja se je v preteklih treh desetletjih s številnimi spominskimi obeležji že v veliki meri oddolžilo pomembnim dogodkom in številnim žrtvam narodnoosvobodilne vojne. Generacija, ki je doživljala vojne grozote in bila tudi sama aktivno vključena v odporniško gibanje, nosi obveznost zadnjega izročila pred okupatorjevimi puškami stoječih talcev in v boju padlih borcev in bork »Ne pozabite nas!«. Postorila je že marsikaj, da bi vojni dogodki ne tonili v pozabo. Ne z namenom, da bi pomniki revolucije razvneli mržnjo do sosednjih narodov — Avstrijcev in Nemcev, katerih navredni sinovi so, žal, tudi ob pomoči nekaterih naših rojakov, povzročili pri nas nikdar dovolj opazno gorje, temveč radi tega, da dostojno prikažemo veličino ljudi, vključenih v borbo za našo svobodo. Ne bi bilo prav, da ostanejo liki kmečkih, delavskih in meščanskih žena in mož, mladenk in mladeničev, vključenih v odporniško gibanje, le v spominu svojcev in njihovih bojnih tovarišev. Njihovo delo in osebnosti, vtikane v pomembno odvijanje dogodkov v Celju, v bližnji in daljnji okolici, bi naj bile še skozi stoletja vidno pričujoče.

Spomenik na Slandrovem trgu, delo kiparja Jakoba Savinška (1922-1961), zajema obsežno tematiko medvojnih dogajanj in sega v današnji čas miru. Prikazana je Tonča Čečeva, predvojna komunistka, ki je delovala od začetkov osvobodilnega boja do njenega zajetja na Kozjanskem (Topolovo, avgust 1942) v Revirjih, na celjskem in kozjanskem področju med vodilnimi organizatorji upora. Pred zajetjem je bila sekretarska komiteja KPS za Kozjansko okrožje. Smrt jo je pokosila v Auschwitzu novembra 1943. Čečeva simbolizira na spomeniku lik številnih slovenskih upornih žena. Upodobljen so nadalje kmetje s Krškega polja, ko se, odvedeni v taborišča, ozirajo nazaj na svoje njive in zapuščene domove. Prikazan je pohorski kmet Šarh, sredi do zadnjega moža pokončane slavnega pohorskega bataljona 8. 1. 1943. Grozo vzbujajo prizor na Frankolovem obešenih talcev. Savinšek je prepričljivo predstavil trpljenje borcev XIV. divizije, prebijajočih se skozi sovražnikove zasede februarja meseca 1944. leta v zasneženih gorskih predelih bližnje celjske okolice. Prispevajo miru je prav tako širokopotezno prikazana z delom človekove mladosti in moči, misli in razuma, njegove plodnosti in veselja do ustvarjanja. To je spomenik trajne vrednosti in ponos mesta Celja.

V raznih predelih našega mesta je še manjše število spomenikov, ki predstavljajo zaslužene prvorce ali organizatorje osvobodilnega gibanja. Pred gimnazijo v Trubarjevi ulici je postavljen partizanski pesnik Karel Destovnik — Kajuh (akad. kipar Stane Keršič), nekdanji dijak v tej šoli. Narodnemu heroju Slavku Slandru, prvemu sekretarju Pokrajinskega komiteja KP za Stajersko, je postavljen spomenik pred osnovno šolo na Ljubljanski cesti (akad. kip. Janez Pirnat). Nekdanjemu učitelju, predvojnemu sekretarju obsežnega celjskega okrožnega komiteja KP, prvemu komandirju Celjske čete, narodnemu heroju, je postavljeno preskromno obeležje pred osnovno šolo na Mariborski cesti.

Zelo dostojno je prikazano streljanje talcev v Starem piskru z bronastim reliefom akad. kip. Petra Černeta in nepozabno, srhljivo molijo v mimoidočega talčeve roke, delo akad. kip. Cirila Cesarja. Enako, kot stalna spominska razstava v Starem piskru, je na visoki ravni Muzej revolucije po zamisli kustusa Staneta Terčaka in sodelujoče skupine. Na Golovcu se nahaja grobnica borcev in žrtev nacističnega nasilja (projektant ing. Dušan Samac).

Poleg naštetih je še večje število spominskih obeležij, ki opozarjajo v raznih mestnih predelih, v centru in na obrobju mesta, kaj se je tam dogajalo. Toda to so večinoma ploš-

če, redkejši so reliefi ali simbolični liki s podstavki (npr. pred pošto zgradbo), vgrajeni na stene hiš, ustanov, podjetij in tovarn, ki v glavnem preskromno predstavljajo boj naših ljudi in okupatorjevo nasilje. Komisija za ohranitev tradicij narodnoosvobodilnega boja pri medobčinskem odboru SZDL, pri borbekih organizacijah in odboru političnih aktivistov 1941-45 za celjsko-savinjsko področje se zavedajo, da še vedno nosimo dolg do preminulih borcev in žrtev nacizma iz naše polpretekle zgodovine in da bo koristno nekatere dogodke približati sedanosti. Se vedno imamo v središču mesta in v novonastajajočih predelih primerne prostore za postavitev novih spominskih obeležij.

Ob razmišljanju, katerim junakom, dogodkom in kje bomo postavili obeležja poleg že obstoječih, je treba misliti predvsem na kraje in zgradbe, ki so torišče zbiranja mladine in odraslih. Postaviti jih je v središču vsakodnevnih srečanj delovnih ljudi. S tem bodo dosegla odmevnost in težo v času, ko ustvarjamo v delovnih kolektivih in z mladino brigade za splošni ljudski odpor.

STANE TERČAK

Med sodelavci letošnje številke ne bomo našli več vsakokratnega prispevka iz tematike NOB, ki ga je za vsako številko našega časopisa napisal naš dolgoletni sodelavec in prijatelj Stane Terčak. Staneta ni več med nami. Njegovo neutrudno delo ne piše več, ostalo pa je z njegovo roko napisanih več tisoč strani tiskanega gradiva in še več rokopisov, pa celjski Muzej revolucije, za katerega je pokojni Stane žrtvoval vse svoje znanje, čas in energijo. Stane je bil v mladih letih vzoren prosvetni delavec, telovadec in organizator prosvetnega življenja. Bil je udeleženec NOB, po vojni pa se je ves predal pbiranju gradiva o naši revoluciji in narodnoosvobodilni borbi na celjskem območju. Našega dolgoletnega sodelavca bomo ohranili v lepem spominu.

Stane Terčak

Če bi se približali vprašanju, komu vse naj velja posvetiti pozornost v bodoče, se nam odpre vrsta likov in dogodkov. Dejstvo je, da se še nismo oddolžili junaškim predvojnimi Skojevcem, ki so zasnovali in tudi sodelovali v prvi akciji proti okupatorju, ko so zvečer pred 1. majem 1941 leta trosili letake in pisali gesla proti okupatorju, se kasneje udeleževali osvobodilne dejavnosti in pri tem padli v gestapovske roke, bili ustreljeni ali padli v borbi že v prvem vojnem letu. Delovanje Miloša Zidanskega, člana Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet in odgovornega za začetek obojenega odpora na Stejerskem, ni v Celju kaj zaznavno obeleženo, čeprav se je vse do novembra 1941 pogosto zadrževal na mestnem področju. Franju Vruncu, za Slavkom Slandrom že od 1938 leta sekretarju okrožja KP za Celje, Savinjsko dolino in Soštanj — Velenje, se bo treba primerno oddolžiti.

Za Celjsko področje je bil zelo pomemben že v prevojnih letih, posebno še v času najhujšega okupatorjevega terorja 1941-42 leta, Tone Grčar, zaposlen v rudniku v Pečovniku vse do junija, ko je stopil v vrsto ilegalnih voditeljev osvobodilnega gibanja. Čeprav ni prejel naslova narodnega heroja, ga njegovi redko preživeli sodelavci prištevajo med najuspešnejše voditelje gibanja. Področje Grčarjevega delovanja je zajemalo področje današnje občine Celje, Sentjur in Smarje. V januarju 1942 je bil postavljen za sekretarja mariborskega okrožnega partijskega komiteja, a je vzdrževal zveze s Celjem vse do 12. novembra 1942, ko ga je v borbi pokosil gestapovski strel v Jenkovi ulici. Grčarja prištevamo med najmarkantnejše osebnosti narodnoosvobodilnega gibanja na Stajerskem. Zato zasluži več kot samo poimenovanje z njegovim imenom ene izmed ulic v predmestju, kjer se je često zadrževal. Sodobna, urbano premišljena postavljena in po strokovnjakih vsebinsko in estetsko oblikovana obeležja so lahko našemu mestu ne le v ponos, temveč tudi v kulturno obogatitev ulic, polnih polpreteklih dogodkov, povezanih z današnjim časom.

Franjo Fijavž

Gradbeno
industrijsko
podjetje
Ljubljana

Tozd GRADBENA ENOTA
CELJE

IZVAJA VSA DELA INDU-
STRIJSKE IN STANOVANJ-
SKE GRADNJE

CELJSKE LEKARNE

Lekarna CENTER z lekarniš-
škima postojankama Gaberje
in Otok.

NOVA LEKARNA z lekarniš-
kimi postojankami Smarje,
Zalec, Vransko, Rogaška Sla-
tina, Slov. Konjice, Sentjur,
Laško, Radeče.

ZLATARSTVO

KRAGOLNIK VILI
53000 Celje, Zindanškova 6
Telefon 23-140

DOLŽAN FRANJO

splošno kleparstvo in
vodovodne instalacije
CELJE — Linhartova 6

nivo

Podjetje za urejanje voda
projektira in izvaja vsa de-
la s področja vodnih in
nizkih gradenj

DRUŠTVA SO ŽIVI ORGANIZMI

Splošno povedano so turistična društva lahko v našem sistemu opora, delovno dopolnilo in tudi vest samoupravnih predstavniških in upravnih teles, krajevnih skupnosti, organizacij združenega dela ter sooblikovalec socialističnih družbenih odnosov in odločitev. Tudi preko društev se v vsakodnevno družbeno ekonomsko in politično prakso vnaša znanje, strokovna pomoč, znanstvena analiza in usmerjanje. S pomočjo in po društvi vplivajo občani na politiko samoupravnih organov. Društva so živi organizmi, ki zavestno prevzemajo na svoja ramena obveznosti družbene skupnosti, zato po vsem tem načeloma ni osnov za malodušje. Področje delovanja turističnih društev je tako obsežno, da ga praktično ni mogoče nadomestiti z ustanavljanjem obsežnih, n. pr. z zakonom ali drugimi predpisi določenih posebnih služb.

Iz poročila dosedanjega predsednika
ing. Razdevška na občnem zboru
Turistične zveze Slovenije

DO »KLIMA« V CELJSKEM PROSTORU

Delovna organizacija je bila ustanovljena 1. 1904 kot ključavničarsko-vodovodno-inštalatersko podjetje. Z leti se je postopoma preusmerila na področje proizvodnje naprav za obdelavo zraka. Danes zaposluje delovna organizacija, ki je iz malega podjetja prerasla v industrijo, 650 delavcev.

Iz svojega bogatega proizvodnega programa nudijo:

- industrijsko proizvodnjo vseh vrst ventilatorjev (aksialnih in centrifugalnih) za prezračevanje, odsesovanje, klimatizacije, sušenja in pneumotransporta,
- izmenjevalce toplote za vodo, paro, hladilne medije, zračnoelektrične ter izmenjevalce odpadne toplote,
- zračne filtre za prah,

- strešne ventilatorje s sistemi za stanovanjsko prezračevanje,
- kaloriferje za vodo, paro in elektriko,
- generatorje toplega zraka do 1.000.000 kcal/h,
- centralne klima-naprave,
- distributivne elemente za zrak: kanale, rešetke, žaluzije, glušilce zraka itd.

Montažna dela izvajamo za vodovod, centralno kurjavo, ventilacijo-klimatizacijo, sušilnice, hladilnice. Podjetje razpolaga z vsemi potrebnimi službami za izvajanje tega programa ter za projektiranje. Vse potrebne informacije boste prejeli na sedežu podjetja v Celju, Delavska c. 5 — služba prodaje, tel. 25-350, 22-600, 23-168

P. R.

ČESTITAMO SVOJIM ČLANOM, JUBILANTOM

Letos so praznovali visoke življenjske jubileje naši člani:

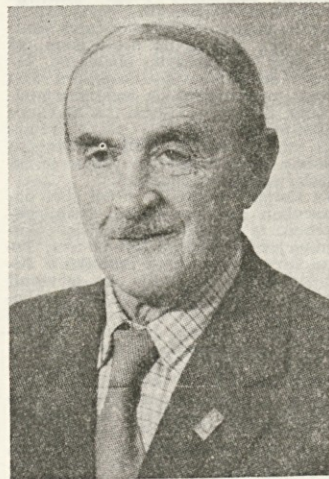
Franjo Belak, Lihartova 16
Dr. Leon Berlic, Sav. nabrežje 3
Emilija Bratina, Zg. Hudinja 54
Marija Brdnik, Simončičeva 1
Neža Bolha, Stanetova 31
Marija Cokan, Breg 21
Jožica Cetina, Drobničeva 3
Norbert Drugovič, Otok 13
Rudolf Fajgelj, Partizanska 11
Franc Fišer, Stanetova 16b
Angela Fijavž, Slomškov trg 7
Anton Gabrič, Vodnikova 14
Franc Glušič, Prešernova 7
Zinka Hauptman, Sav. nabrežje 4
Marija Iglar, Tončke Čečeve 11
Franc Jaklič, Jenkova 17
Krista Jelen, Aškerčeva 10
Rozika Kalšek, Zidanska 13
Ivan Kolenc, Na okopih 2
Marija Klajnšek, Vošnjakova 23
Edo Koren, Malgajeva 14
Jože Lapornik, Ul. frankolovskih žrtev 15

Marija Lah, Prešernova 7
Nana Mirnik, Teharska 18
Angela Močivnik, Tkalska 38
Marija Osenjak, Petrovca 35
Rudolf Pibovec, Gregorčičeva 2
Silva Pirc, Prešernova 8
Justina Poznik, Mariborska 190
Ana Rihtersič, Ul. 29. novembra 23
Božidar Ravnikar, Lihartova 2
Marija Ruprecht, Veselova 5
Vera Rojnik, Zagata 6
Alojzija Roš, Jenkova 30
Heda Sevšek, Ljubljanska 36
Franjo Stanič, Pot na Lavo 9a
Marija Stoklas, Zagrad 105
Andrej Svetek, Kersnikova 11
Terezija Sarlah, Cankarjeva 11
Alojz Turjak, Dečkova 50
Jurij Toplak, Kersnikova 52
Zofija Trepej, Savinova 9
Elza Vrečer, Vilharjeva 5
Jožefa Vrenko, Cesta na Dobrovo 9
Ivan Vizjak, Dečkova 5
Anton Voršič, Trubarjeva 54
Vsem na mnoga leta!

RUDOLF PIBOVEC — 80 LET

Kdor pozna našega prijatelja Rudolfa Pibovca, mu zagotovo ne bi prisdil 80 let! Cilj je še in krepak. Slavljenec se je rodil 11. 9. 1897 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Kranju, v Ljubljani je končal

nižjo gimnazijo, nato pa se je zaposlil pri trvdki Kveder v Zalcu kot pisarniški pripravnik, dokler ni bil vpoklican k vojakom, ki jih je odslužil pri mornarici. Iz teh let so mu ostali v spominu številni bridki spomini, pa tudi veseli dotipi, ki jih še vedno rad pripoveduje. Od koncu prve svetovne vojne je prišel v Celje in se kot ve-

Rudolf Pibovec

den mož priključil borcem za našo severno mejo. V teh bojih je aktivno sodeloval. Po vrnitvi s Koroškega se je nastanil v Celju, kjer je dolga leta delal v trgovini. Aktivno se je udeleževal v sindikalnih in drugih organizacijah. Je tudi edini še živeči socialistični odbornik nekdanje celjske občine, znan pa je tudi kot zagovornik socialističnih idej med trgovskimi delavci med obema vojnoma. Ker je ostal brez zaposlitve in ni mogel dobiti službe, je odprl leta 1940 lastno trgovino z mešanim blagom. Ob izbruhu druge svetovne vojne je bil vpoklican v jugoslovansko mornarico. Ko se je

po razsulu vrnil v Celje, so ga Nemci zaprli. Ko je prišel iz zapore, je vodil naprej svojo trgovino, ki je bila eno izmed zbirališč pomoči za NOB. Na razne načine je naš slavljenec vso vojno podpiral NOB. Takoj po osvoboditvi so mu bile zaupane odgovorne naloge. Najprej je bil zadolžen za preskrbo, nato za trgovsko zadrugo, ki jo je vzorno vodil do leta 1952, ko je postal direktor trgovskega podjetja Vesna, kjer je poskrbel za sodobno poslovanje in ureditev nekaterih poslovanj Stanetove in Cankarjeve ulice. Upokojen je bil leta 1963, a že desetletje prej od upokojitve dalje neutrudno dela v turističnih organizacijah, v Celjski turistični zvezi in predvsem v našem društvu, kjer je bil dolga leta gospodar, sodelavec pri organizaciji prireditev, bil je vedno tam, kjer je bilo treba nesebično delati. Naj ne prezremo še nekaj mandatnih dob predsednikovanja v mestni krajevni skupnosti Center ter številne funkcije v društvi in družbenih organizacijah.

Naš jubilar se lahko s ponosom ozre na uspešno prehojeno pot. Nanj pa smo ponosni tudi mi, njegovi sodržavci, ki mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

ANA RIHTERSIČ — 80 LET

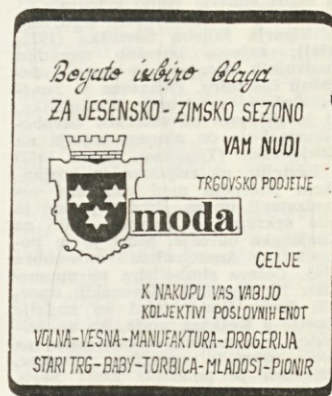
Slavljenka je bila v svojih mlajših letih agilna sodelavka našega društva. Rodila se je 19. 5. 1897 v Leskocvu pri Krškem. Doma je obiskovala osnovno šolo, trgovsko izobrazbo pa si je pridobila na meščanski in trgovski šoli v Gradcu. Med obema vojnoma je bila bančna uradnica v Celju, dokler se ni poročila s pokojnim Alojzijem Rihtersičem, ki je bil dolga leta eden najbolj prizadevnih funkcionarjev našega društva. Med obema vojnoma se je slavljenka aktivno udeleževala v raznih organizacijah, tako pri Sokolu, planinskem društvu, Kolu jugoslovanskih sester in pri našem društvu, predvsem agilna je bila v taktičnem prireditvenem odseku. Slavljenka je tudi velika ljubiteljica planin in narave. Te vrstice je bodo našle na bolniški postelji. Ob jubileju ji želimo zdravja ter smo ji hvaležni za vse, kar je storila za naše društvo.

ANDREJ SVETEK — 80 LET

Slavljenec je ena izmed znanih osebnosti starejše generacije našega mesta, ki je bilo z njegovo prisotnostjo in aktivnostjo povezano več desetletij.

Andrej Svetek se je rodil v Ljubljani 27. 10. 1897, kjer se je tudi šolal. Ze mlad se je priključil naprednemu delavskemu gibanju ter ga najdemo med obema vojnoma kot borca za pravice delovnih ljudi v Celju, na delovnem mestu v tovarni in predvsem pri celjskih delavskih socialističnih strokovnih organizacijah, v celjski Svobodi in pri delavskem športnem društvu Olimp. Takoj po okupaciji se je moral umakniti v Ljubljano in se je tam vključil v osvobodilno gibanje, v katerem je vsa leta aktivno delal. Po osvoboditvi ga najdemo v Celju kot organizatorja obnove, dvakratnega župana in končno direktorja Železarne Store, kjer je bil tudi upokojen.

Med njegova turistična prizadevanja moramo še posebej pristiati gradnjo ceste iz Štor na Svetino in Celjsko kočjo ter dolgoletno vodstvo mladinskega pevskega festivala ter veliko pomoč celjskemu konjeniške-mu športu. Ob zaključku teh vrstic naj izrečemo slavljenca priznanje za njegovo delo z željo za še vrsto zdravih in zadovoljnih let!

ZGODOVINSKE STAVBE V CELJU

Turisti, ki prihajajo v Celje, si lahko ogledajo Muzej revolucije v nekdanjem magistratu na Trgu V. kongresa, pa muzej v Starem piskru za Marijino cerkvijo, kjer je bila zloglasna mučilnica gestapa, skozi katero je šlo na tisoče zavednih Slovencev, partizanov in aktivistov OF; bogate zbirke ima Pokrajinski muzej na Muzejskem trgu. V mestu pa je še precej stavb in krajev, kjer so na ogled neme priče preteklosti in ki ponazarjajo zgodovino mesta in prebivalcev od pradavnine do osvoboditve. Trg svobode in njegova najbližja okolica imata veliko spomenikov razgibane zgodovine mesta. Ustavimo se najprej pred Narodnim domom, renesančno stavbo s korintskima stebroma ob glavnem vhodu, kjer je sedaj sedež skupščine občine Celje. To stavbo so sezidali pred 80 leti Slovenci iz Celja in okolice in je postala središče slovenskega življenja v mestu. Tu so imela sedež slovenska društva, tu so se

zbirali Slovenci, ki so tudi dali denar za zidavo Narodnega doma. Nemcem in nemčurjem je bil ta dom trn v peti. Napadali so obiskovalce slovenskih prireditev in dejansko naskakovali dom. Zlasti se je to zgodilo 9. in 10. avgusta 1899, ko so češki študentje obiskali celjske Slovence, pa 20. septembra 1908 ob prireditvi kluba naprednih akademikov. Ob teh priložnostih je moralo posredovati vojaštvo. Okupator je takoj leta 1941 Narodni dom predelal, spremenil je fasado in portal in odstranil balkon nad njim. Letos spomladi je dala občinska skupščina Celje vzpostaviti prejšnje stanje, kar je vse hvale vredno. Žal je bil zahodni trakt Narodnega doma med bombardiranjem februarja 1945 porušen in kmalu po osvoboditvi sezidan na novo, vendar v slogu, ki v ničemer ne spominja na izvorno arhitekturo.

Tudi nekdanji Prothasijev dvorec na Trgu svobode 10 je vreden ogleda. Postavili so ga okoli leta 1783 v umirjenem poznobaročnem slogu in ga okrasili s plemeni-

to oblikovanim marmornim portalom. Stavba je dragocena tudi zato, ker je njena zunanost ostala do danes popolnoma nedotaknjena, čeprav je dvorec često menjal gospodarja. Med okupacijo je bil tu sedež deželnega glavarja zloglasnega Dorfmeistra, ki so ga partizani ustrelili leta 1945. Sedaj je v dvorcu poleg drugih poslovnih prostorov slavnostna pročna dvorana.

V sosedstvu Narodnega doma je najstarejša posvetna stavba celjskega mesta, spodnji grad celjskih grofov. Leta 1750 je bil prezidan v vojašnico in temu namenu služi še danes kot vojašnica heroja Šlandra. Na zunanji strani zidu je vzdana plošča z napisom v verzih, nad njo visi trnjeven venec. Ta kraj je posvečen spominu na mučeništvo partizanskih borcev. V novembru leta 1942 so Nemci z Dobrovelj pripeljali skupino mrtvih partizanov in jih razstavili na tem mestu, zraven pa skupino ujetih partizanov, ki so jih, vkovane v verige, gonili tudi po mestu.

Ob vhodu v vojašnico je na desni velika spominska ploš-

ča, na kateri je vklesanih 41 imen vojakov celjskega pešpolka, s Franjem Malga-jem na čelu, ki so dali življenje za svobodo slovenske Koroške v letih 1918 in 1919. Z obeh strani krasita ploščo dve granati, namenjeni cvetju ob priložnostnih spominskih svečanostih.

Nekaj korakov naprej proti Muzejskemu trgu smo na desni pred dvonadstropno hišo, kjer je bila od leta 1895 do konca prve svetovne vojne slovenska nižja gimnazija. Na njej je študiral precejšnje število mož, ki so pozneje zavzemali ugledna mesta v narodnem življenju.

Do ustanovitve nižje gimnazije je prišlo po dolgotrajnih parlamentarnih borbah, zaradi njih je celo padla dunajska vlada. Nemci so imeli Celje za pomembno izhodišče pri prodiranju na Jadran, zato so se slovenski gimnaziji strahovito upirali z gesli kot: Celje je nemški otok, Celje je nemški Gibraltar. Leta 1969 so nekdanji dijaški te gimnazije vzdali na hiši spominsko ploščo. Nekaj metrov naprej smo pa že pri Pokrajinskem muzeju ...

Dr. Ervin Mejak

ZIMSKI ŠPORTI V CELJU

Zimski športi v Celju imajo za seboj 50 in več letno tradicijo. Dolge zime z obilico snežnih padavin in hudim mrazom so omogočile naravne pogoje za drsanje, sankanje in smučanje. Pokojni dr. Josip Tominešek, sicer navdušeni planinec, je v eni izmed priložnostnih brošur o športu v mestu Celju, zapisal, kako je bilo vse živo Celjanov na naravnih ledenih ploskvah ob robu mesta. Več kot 50 let je od tega, ko so Celjani vzljubili drsanje, kegljanje na ledu in množično sankanje. Sankaške proge so bile na vseh gričkah, ki obdajajo Celje. Za umetnostno drsanje je bilo poskrbljeno v Mestnem parku, na naravnem ledu, saj je odlična lokacija omogočila po 60 in več drsalnih dni. V predvojnih letih je Celje imelo vrhunske drsalce, od katerih je dr. Polo Svab kar sedemkrat osvojil naslov državnega prvaka pri mladinah, pri mladinkah Vlasta Serenčeva, pri mladincih pa Riko Presinger in Gvido Serenec. To je bila zlata doba drsalnega športa v Celju po svojih vrhunskih rezultatih in dosežkih.

V okviru HDK Celje, ki je lani praznovalo 30-letnico svojega uspešnega delovanja je v povojnem obdobju zrasla nova ekipa mladih drsalcev, od katerih je Halka Šušteršičeva leta 1962 osvojila naslov državne prvakinje pri mladinkah, v pionirskih kategorijah pa so se izkazale s svojo kvaliteto Mateja Jakop, Jolanda in Iris Savernik, Alberta Tihole, Nika Blagotinšek, pri mladinkah Dagmar Petauer, pri pionirjih pa Nino Kavčič, ki je v parih z Žuntarjevo celo segel po naslovu državnih pionirskih prvakov, med posamezniki pa je bil drugi. V 1. 1976/77 šteje Celje 118 mladih umetnostnih drsalcev in drsalk, kar zagotavlja nadaljnjo rast in razvoj umetnostnega drsanja v Celju. Prizadevni delavci v HDK Celje s takratnim predsednikom Milanom Božičem na čelu so ob pomoči skupščine občine Celje ter celjskega gospodarstva (zlasti Cinkarne) poskrbeli za izgradnjo umetnega drsališča v Mestnem parku, ki je bilo otvorjeno 26. 11. 1966, v začetku sezone 1973/74 pa je bila nad drsalno ploskvijo zgrajena še streha. Objekt zagotavlja sedaj udelestvovanje v športih na drsalkah kar polnih 6 mesecev v letu. Tako je rekreacijsko drsanje trenutno v Celju najbolj razvita športna panoga, saj v eni sezoni zaznamuje HDK Celje tudi preko 60.000 obiskovalcev tega objekta, v športno aktivnost

pa so se vključili tudi hokejisti na ledu, ki že vrsto let uspešno nastopajo v zvezni hokejski ligi Jugoslavije v B skupini. Žal je v tej široki aktivnosti zamrlo kegljanje na ledu.

Izredni delež so Celjani prispeli k razvoju slovenskega smučarstva. Prvi športni smučar je bil takoj ob rojstvu Jugoslavije učitelj Henrik Kodela iz Celja, ki je kasneje učiteljeval v Brestanici. Že 1. 1920 je imel na Kredarici vojaški in civilni tečaj v smučanju. Že prvih tekem v Planici in Rakeku so se udeleževali tudi Celjani na čelu z znanim alpinistom in nestorjem celjskih smučarjev Andrinom Kopinškom. Leta 1922 je bil v Celju ustanovljen smučarski klub Ojstrica, katerega predsednik je bil dr. Janko Orožen, tajnik pa Ivan Kranjc. Tereni pri Celjski koči, Mozirska planina in Savinjske Alpe s Korošico so s svojimi prostranimi smučišči kmalu zajeli širši krog mladih ljudi in jih navdušile za smučarski šport. Celjani se lahko ponašamo, da so bile leta 1926 prve tekme v slalomu v državi na Celjski koči, kjer so bila vratca označena z zastavicami, visokimi le s količki do kolen! Prvi zmagovalc slaloma 1. 1926 pri Celjski koči je bil Andriano Kopinšek, ki je istega leta zmagal tudi v smučarskem teku, na progi, ki je bila izpeljana okrog Tovstega vrha s startom in ciljem pri Celjski koči. Andrej Kopinšek je 1. 1927 bil prvi prvak Pohorja. To je bila na Pohorju prva smučska tekma iz Ruške kočice na Mariborsko. Nastopilo je 150 tekmovalcev. Zmagal je v času 22 minut in 36 sekund ter prejel v dar mali srebrni kip na marmornatem podstavku z napisom »Prvi prvak Pohorja — I. S. S. Maribor, dne 23. 1. 1927 Istega dne so bile na Pohorju tudi prve skalalne tekme, kjer je zmagal dr. Kmet s skokom 21 m, Celjan Gračner pa je bil s 14-timi met-

Riko Presinger, večkratni predvojni juniorski državni prvak v umetnostnem drsanju

ri tretji! Z odhodom dr. Orožna iz Celja je SK Ojstrica preživel svojo pionirsko dobo pri razvoju smučanja. Smučarski odsek je zaživel pri slovenskem planinskem društvu Celje, množično osnovo je imel v sokolskih društvih, nemško usmerjena mladina pa se je zbirala pod streho smučarskega kluba Celje. Nekoliko kasneje je bil smučarski odsek tudi pri ŠD Olimp. Celjani so tudi pionirji smučarskega tekmovanja med reprezentancama Zagreba in Celja. Prvo tekmovanje je bilo 1. 1934 pri Samoboru Hrvatskem, drugo 1935 pa na Golteh. Ta srečanja se vršijo vsako leto, prekinila jih je le doba okupacijskih let, po vojni pa so bila ponovno oživljena. Celje je bilo že pred vojno pri Celjski koči tudi prizorišče republiškega prvenstva, kjer so nastopili najboljši jugoslovanski smučarji s Cirilom Pračkom na čelu. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo odličnih tekmovalcev v alpskem smučanju pri SPD Celje brata Gradišnika, Mirka Mirnika, Mirka Mejavska, Mirka Meštova, Ivana Stavbeta, Ljuba Knopa, Adolfa Urbančiča, Gornjesavinjčana Franca Herleta, pri Olimpi Panto Mitroviča, pri SK Celje pa Jelena. Prvi smučarski učitelj z diplomom je bil Drago Zadravec, najboljši v smučarskih tehnikah večkratni državni reprezentant Jozo Koren, v smučarskih skokih pa Fedor Gradišnik (prvak Celja pri Petričku na takajšnji skakalnici in študentski prvak Jugoslavije s skokom 72 m!) Ob vsem tem ne smemo prezreti agilnih zimsko športnih propagatorjev v Celju bratov Branka in Vladimirja Diehla, ing. Borisa Lavrenčiča, ponovno Andrina Kopinška ter ostalih iz mlajše generacije, ki so odkrivali lepote smučarskih terenov predvsem na Golteh in visokogorskih prostranstev v Savinjskih Alpah s središčem na Korošici in Okrešlju.

Smučanje je v novi Jugoslaviji zavzelo še širši razmah na celjskem območju v vseh svojih pojavnih oblikah — v alpskih disciplinah, tehnikah in skokih. V alpskem smučanju so bili doseženi tudi najvidnejši tekmovalni dosežki — Janko Četina je bil večkratni mladinski državni prvak Balkana (tudi v kombinaciji), Cveto Mahkovec mladinski državni prvak in večkrat 2. na balkanskih igrah, Peter Četina je dobil več srebrnih kolajn pri mladincih na državnih prvenstvih, Herbet Košič je bil mladinski državni prvak v kombinaciji, Marjan Rosina državni mladinski prvak v smuku, pri članih pa sta bila v ospredju v alpskem smučar-

Andriano Kopinšek, na smučiščih pri Celjski koči leta 1926. Foto Pelikan

nju na večjem številu državnih in republiških prvenstev Dominko Uršič in Marjan Nunčič. Dominko Uršič in Janko Četina sta bila večkratna državna reprezentanta. Pri članicah je bila Andreja Jejnernik državna prvakinja v alpskem smučanju, v skupinah mladincev in pionirjev pa srečamo v državnem vrhu Senjo Jezerinik, Barbko Dvoršek in Robija Klakočarja. V smučarskih tehnikah je bila pri članicah večkratna državna prvakinja Amalija Belaj, udeleženka OI 1. 1956 v Cortini d'Ampezzo, večkratni reprezentant pa je bil tudi mladinec Emil Verk. Tudi v skokih so Celjani dosegli po vojni lepe uvrstitve, najbolje večkratna mladinska državna reprezentanta Ajnik in Lipovšek. Če pišemo o zgodovini smučarskega športa, moramo pripisati, da je leta 1934 bila na skakalnici pri Petričku velika mednarodna prirediteljev z udeležbo Norvežanov, ki so se vračali s Planice, kjer je zmagal Gutormsen. Še dva mejnika v smučarskem športu velja omeniti, ki kažeta na pionirsko vlogo Celja. Pod organizacijskim in strokovnim vodstvom Fedorja Gradišnika je bilo Celje leta 1947 prizorišče prvega nočnega slaloma na pobočju Rajterjevega hriba s ciljem v Mestnem parku, istega leta pa tudi prvih nočnih skakalnih tekem v državi na novi skakalnici (konstruktor ing. Stanko Bloudek), kjer je zmagal Janez Polda iz Gorenjske.

Vsi omenjeni podatki kažejo na pionirsko razvojno pot slovenskega smučarstva v Celju, saj je časopis Slovenski smučar v številu 4, stran 2 iz leta 1941 pozval vse slovenske smučarje na I. izlet slo-

(Nadaljevanje na 14. strani)

TURISTIČNA SRBIJA

Prva polovica maja letos. Skupina štirih celjskih turističnih delavcev: prof. Zoran Vudler (CTZ in TD Celje), Edo Gaberšek (Izletnik), Franc Planinc (TD Celje) in Milan Božič (novinar NT — RC) je bila na povabilo Sklada za turistično propagando Srbije tri dni na obisku v Beogradu in Pomoravju. S te poti so ostali tudi naslednji vtisi:

Pot po turistični Srbiji je vodila iz Beograda najprej do Požarevca, od tam v samostan Manasije pa tudi v Ravanico. Kruševac je bil doživetje zase, saj je to mesto z lepimi modernimi objekti, prav takšnim hotelom, širokimi ulicami ... Skratka, takšno, da ga je treba gledati in občudovati. In potem Vrnjačka Banja. Treba jo je videti. Lepa, sveža, čista in moderna. Močno spremenjena. Zatem skok v Kraljevo, pa v samostan Žiče in že je postanek v Kragujevcu, ki se ponaša z izrednimi objekti in ne nazadnje s spominskim parkom in muzejem, pričo pokola okoli 7.000 domačinov v oktobru 1941. le-

ta. Grozdejstvo nemškega nacizma brez primere. Človek zapuša ta svet s solzami v očeh. Nazadnje še pot na Oplenac in potem za konec s hidrogliserjem po Donavi do Tekije, od tam pa z avtobusom do Kladova. Vmes seveda Djerdap in še kaj.

Potovanje je zapustilo nešteto vtisov. Lepih, nepozabnih. Tudi zaradi gostoljubja, tudi zaradi pozornosti, ki smo je bili deležni na vsakem koraku.

Turistična Srbija postaja fenomen. Postaja turistično privlačna ne samo zaradi objektov in vseh drugih pogojev, ki jih imajo, ne samo zaradi ljudi, marveč tudi zaradi načrtov, ki jih snuje. V tem so velikopotezni, saj se zavedajo, da lahko postane turizem še močnejši faktor celotnega gospodarstva.

Na poti, ki jo je pripravil Sklad za turistično propagando Srbije, se je skupina srečala z najodgovornejšimi turističnimi delavci Srbije. Izreden je bil pomenek s predsednikom Turistične zveze Srbije, prav takšni so bili razgovori z drugimi turisti-

ne vode, nešteta zdravilišča. In potem zgodovinsko izročilo preteklega časa. Zlasti bogati so srednjeveški samostani. Spomeniki narodnoosvobodilnega boja privabljajo in opozarjajo na velike bitke, na številne žrtve, na boj za svobodo.

V turističnih prizadevanjih ne ostajajo samo v dolini. Močna je težnja po razširitvi in uveljavitvi kmečkega turizma. In prav tako idealni so pogoji za zimski turizem. V tem pogledu, vsaj na območju, ki smo ga obiskali, prednjači Kopaonik. Načrti za ureditev te ponosne srbske planine v turističnem pogledu so izredni. Veliko bodo še gradili. Hotelov, žičnic in vlečnic ... Čeprav so rekli, da bodo proučili delo naših zimskošportnih središč, so se že zdaj odločili, da večjih nočitvenih kapacitet ne bodo gradili v visokih planinah. Tjakaj naj peljejo smučarje in izletnike žičnice in vlečnice. Potem pa naj se vračajo v dolino, kjer jih bo čakalo drugo udobje. Zanimivo, čeprav brez tradicij, stopajo po drugačni poti. Na vsak način boljši, bolj premišljeni.

Tako kot Pomoravje se turistično odpira tudi svet ob Donavi. Hidroelektrarna Djerdap je postala turistična atrakcija. Precejšen del tega giganta je moč videti, seveda le pod vodstvom vodnika in za ceno 20 dinarjev. Posamični obiski in sprehodi so možni le zunaj, v objektu samem pa ne. Sicer pa tu človek v resnici potrebuje vodnika in tolmača.

Nedaleč od hidroelektrarne je veliko turistično naseleje. Predvsem za mlade. Hvaljezna je povezava tega območja z Romunijo. Zato tudi vsakoletne skupne kulturne in turistične prireditve. Središče tega dogajanja je Kladovo.

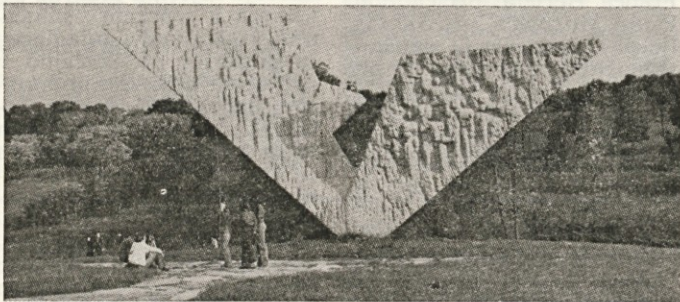
Na sploh se vsi kraji v Pomoravju in ob Donavi ponašajo z izrednimi hoteli. Posebna turistična mikavnost so tradicionalne prireditve, odlika pa tudi nizke oziroma primerne cene, dobra potrežba in visoka kvaliteta vseh gostinskih oziroma turističnih storitev.

Turistična Srbija se predstavlja v novi obleki, z novo vsebino. Zato jo je treba videti in doživeti!

MILAN BOŽIČ

TEDEN DOMAČEGA FILMA V CELJU

Letos bo v Celju že 5. teden domačega filma, za katerega je v mestu veliko zanimanja, saj je postal živa in neposredna vez med domačo filmsko umetnostjo in gledalcem. Trajal bo od 18. do 24. novembra, vsebinsko bo še bolj bogat in bo vključeval tudi prireditve v Laškem, Slov. Konjicah, Šentjurju in Žalcu. Obsegal bo 7 domačih premier, 2 slovenski (Sreča na vrvi in To so gadje) in 5 jugoslovanskih, za katere prihajajo v poštev Hajka, Ljubzensko življenje Budumira Trajkovića, Ne nagibaj se ven, Posebna vzgoja, Rešitelj in Metož, ki so vsi prejeli v Puli uradno priznanje in poželi priznanje kritike. Na sporedu bodo tudi domači mladinski filmi, retrospektiva najbolj gledanih filmov, izbor domačih kriminalk in komedij, dva dokumentarna filma o Titu, Škarnatov in Ljubičev. Trenutek spoštljivega spomina pa namenjen tudi pokojnemu režiserju Igorju Pretnarju. Filmski delavci bodo pripravili 12 neposrednih srečanj z mladino v šolah in s člani delovnih kolektivov, dve posvetovanji na temo filmske založniške dejavnosti in kulturnega, samoupravnega ter družbeno ekonomskega položaja slovenskih igralcev. Goste, ki bodo obiskali Celje ob tej priložnosti, iskreno pozdravljamo!

Kragujevac: Zlomljena krila, spomenik ustreljenim dijakom domače gimnazije. Foto Milan Božič.

ZIMSKI ŠPORTI V CELJU

(Nadaljevanje iz 13. strani)

venskih smučarjev, ki je bil od 24. do 26. jan. 1941 v Celju v organizaciji slovenske zimsko športne zveze. To je bila ena največjih zimskošportnih prireditev v naši državi, kjer so smučarji potrdili svojo narodno zavest, moč in napredek slovenskega smučarstva in to v »mestu Celju, vredno svojega imena, da v svoji beli opojnosti nudi slehernemu smučarju razvedrilo in zimski užitek v svojem belo bleščečem sijaju«.

Danes celjski smučarji nadaljujejo svetle tradicije predhodnih smučarskih organizacij in delavcev pod okriljem SD Izletnik na področju tekmovalnega športa v športno-rekreativni smeri pa v vseh društvi Partizan, šolskih športnih društvih in delovnih organizacijah.

K. Jug

čnimi delavci. Povsod.

Srbija se začneja turistično prebujati. V kratkem hoče ujeti zamujeno. V Srbiji so na primer lani imeli okoli deset milijonov nočitev vseh gostov, od tega tujih poldrugi milijon. Se pravi, da so predvsem navezani na domače goste. Pretežni del nočitev ustvarjajo sami, saj odpade le okoli 25% vseh nočitev na goste iz drugih republik. To pomeni, da ima na tem področju izredne možnosti za velik razmah.

Res je, da Srbija nima turistične tradicije, vsaj večje ne. Toda zdaj jo dobiva. Tudi ugled. V zadnjih nekaj letih so zgradili nešteto hotelov A in B kategorije. Tudi na ceste niso pozabili. Celo tam, kjer pelje poljska pot, je velikokrat črni asfalt. V treh letih so pridobili okoli 10.000 turističnih postelj, v letih do 1980. pa bodo investirali v turistične objekte več deset milijard starih dinarjev. Sicer pa ne gre samo za nove hotele in druge objekte. Tu so številni izviri mineral-

GIP INGRAD, CELJE

izvajamo vse vrste visokih in nizkih gradenj, vsa zaključna gradbeno-obrtniška in instalacijska dela, proizvajamo izdelke in polizdelke iz betona (opeke, cevi, plošče, INAS okna itd.), organiziramo in izvajamo inženiring, projektiramo tehniško dokumentacijo. Zahtevajte prospekte in ponudbe.

KOPER IN RUDARSKI HRAM VZORNA GOSTINSKA OBRATA

Na prisrčni slovesnosti je predsednik Marjan Ašič proglasil v imenu Celjske turistične zveze za vzorna gostinska obrata v l. 1977 na celjskem območju restavracijo KOPER v Celju in pivnico RUDARSKI HRAM v Velenju. Čestitamo!

Leto 1977 je bilo v znamenju jubileja celjskega športa. Večje številne organizacije je praznovalo 30 letnico svojega delovanja v novi Jugoslaviji. Precej je bilo zbrance dokumentarnega gradiva o delovanju posameznih organizacij in razvoju te in druge športne panoge. Če potegnemo kratko bilanco nastopov v letu 1977, smo lahko z razvojem več ko zadovoljni. AD Kladiivar, ki sicer nima v svoji sredini izrazitih kvalitetnih posameznikov, ki bi posegali v skupini članov in članic po naslovih državnih prvakov (z izjemo Lisa in Lovšetove), pa so nas letos razveselili s kvaliteto širino svojega dela, ki se odraža v izravnanju celotnega olimpijskega programa. Celjani so namreč v naši republiki pobrali v vseh starostnih kategorijah naslove pokalnih in ekipnih prvakov, pa tudi v zveznih finalih so bili pri samem vrhu. Članice so postale celo državne ekipe prvakinje in so v zgovorni tega tekmovanja že osmič po vojni segle po najvišjem naslovu. Stanka Lovše in Rok Kopitar sta za uspešna nastopa na Balkanskih igrah prejela v dar zlatnika s kipom maršala Tita, ki jih poklanja Atletska zveza Jugoslavije le najboljše v državi. Rok Kopitar je bil tudi udeleženec evropskega mladinskega prvenstva v SZ. V Celju raste mlad obetaven rod atletov, še predvsem atletinj, ki počasi dozoreva in bo žlahten sad obrodil šele čez nekaj let.

V ospredju je od športnih iger sedaj rokomet. Celjani so osvojili naslov mladinskih državnih prvakov, odlično se držijo v I. ZRK, kjer so zadnjo sezono zaključili na častnem 7. mestu, po 6-tih kolih novega prvenstva pa so celo na prvem mestu. S svojimi nastopi privabljajo v dvorano Golovec na tisoče ljubiteljev športa. V državni reprezentanci uspešno nastopajo V. Bojovič, v mladinski pa Anderlurh in Ivezič! Tudi košarka se vse bolj uveljavlja po svoji organiziranosti in športnih dosežkih. Mladinci so osvojili tretje mesto v državi, člani pa so zaključili nastop v II. ZKL na častnem 8. mestu. Aleš Pipan je nastopal za mladinsko državno reprezentanco. Košarkarji so z vrsto kvalitetnih prireditev proslavili 30 letnico te igre v našem mestu, priborili pa so si tudi nastop v finalu za pokalnega prvaka SRS.

V nogometu preživljamo krizo ob novem tekmovalnem sistemu z nastopom selekcij. V odbojki so moški izpadli iz republiške lige, člani

ce pa so izgubile pozicije pri vrhu republiške lige, saj gre za veliko pomladitev nove ekipe. V kegljanju smo lahko zadovoljni z množičnostjo, žal pa je v kvaliteti čutili nazadovanje tako pri moških in ženskah.

V smučanju je Andreja Jezernik dosegla prvenstvo Jugoslavije pri članicah v smuku, ki je bilo na Golteh, bila pa je tudi članica ženske državne reprezentance na svetovnem in evropskem pokalu. Daša Jugova je pri mladinkah bila na drž. prvenstvu na Popovi Sapki v smuku tretja.

Z večjim številom odličnih uvrstitev na državnem in republiškem prvenstvu so nas razveselili strelci. Tone Jager je bil prvak SRS z MK puško, na državnem prvenstvu pa drugi, Jože Jeram je postal prvak SRS v streljanju z zračno puško in drugi v državi, Strajher Jože prvak SRS z MK pištolo, Alenka Jager pa je bila državna prvakinja med pionirkami v streljanju z MK puško. Članska ekipa Celja je pobrala še tri ekipe naslove prvakov SRS v streljanju z zračno puško, v streljanju z MK puško in z MK pištolo »Drulov«. Torej v strelstvu razveseljiv kakovostni napredek.

Lepo napredujemo tudi v borilnih športih. V judu je 19 letnj Marjan Fabijan osvojil na balkanskih igrah bronasto kolajno, uspešno je nastopal v Alžiriji, prvi je bil na državnem ter prvi na republiškem prvenstvu v skupini do 80 kg. Tine Grosek, star 20 let, je v kategoriji st. mladincev osvojil naslov prvaka SRS, pa tudi na drž. prvenstvu mladincev je bil prvi. Danica Drugovič, stara 17 let, je bila pri ženskah na republiškem prvenstvu prva, na državnem pa tretja. Tu so še uspešni tekmovalci kot Nevenka Jurak, Janez Spiljak, Jože Oberžan, Janko Oštir, pa Stefan ČUK, 15 letni pionir, ki je bil pionirski prvak SRS in SFRJ. Visoke uvrstitve v republiki in državi kažejo na kvaliteto delo judo kluba IVO REVA Celje. Množično in kvaliteto delo je tudi v karate klubu Celje, saj se mladi tekmovalci uveljavljajo na državnih in republiških prvenstvih. V hokeju na ledu smo na »starih« pozicijah — člani tretji v ZHL B skupine, mladinci — drugi v SRS in pionirji četrti v SRS. V umetnostnem drsanju beležimo 4 republiške prvake v svojih starostnih kategorijah (vse pionirskih) — Matej Pangerl, Mateja Aubrecht, Nataša Zabuvec in Metka Hladin. Kvalitetno je delo v Aero klubu Celje, kjer so v državni reprezentanci

POSLOVNA SKUPNOST SLOVENSkih NARAVNIH ZDRAVILIŠČ V CELJU

Posledice bolezni in poškodb lokomotornega aparata, živčnega sistema in revmatičnih obolenj; ginekološka obolenja, posledice bolezni gastrointestinalnega in hepatobiliarnega trakta, pankreasa in bolezni metabolizma; posledice kardiovaskularnih bolezni, bolezni ledvic in sečnih potov ter nevroze uspešno zdravite v naravnih zdraviliščih:

ČATEŠKE TOPLICE, DOBRNA, DOLENJSKE TOPLICE, LAŠKO, MORAVCI, ATOMSKE TOPLICE-PODCETRTEK, RADNSKA-RADENCI, RIMSKI VRELEC-KOTLJE, ROGAŠKA SLATINA, ŠMAJERSKE TOPLICE in TOPOLSIČA.

Zdravilišča poslujejo vse leto!

Glavni trg v Celju leta 1924. Foto Jože Pellkan

na balkanskih igrah nastopili Franc Peperko, Vojko Starovič, Crtomir Rojnik in Peter Karner. Vlako leto ta klub izšola večje število jadralnih in motornih pilotov. Tudi letalski miting v Celju ter padalsko prvenstvo Slovenije sta bili atraktivni prireditvi, ki sta pritegnili širok krog ljubiteljev tega športa.

Izreden napredek pa so pod vodstvom Cica Debeljaka pokazali alpinisti, ki spadajo trenutno med najkvalitetnejše v naši republiki in državi. Franc Čanžek, Franček Knez, Jože Zupan in Janez Crepinšek spadajo s svojimi storitvami v mednarodni razred. Franc Čanžek in Jože Zupan sta celjska kandidata za odpravo na Mount Everest v letu 1979! Njihovo delo in športno nastopanje je ljubiteljsko, saj sami iz svojih žepov plačujejo drage odpra-

ve v evropske plezalne Alpe. Čanžek Franc je drugi Celjan, ki je premagal višine 8.000 m. Letos se je vzpel v Karakorumu na Gašebrun I, visok 8080 m!

Tu so še konjeniki KK Celje, ki imajo v Skoflji vasi 11 dirkalnih konj za preponsko jahanje in izšolanih 10 dirkačev, za njimi pa vrsto pripravnikov. Na republiškem prvenstvu so v tej disciplini bili ekipno pri mladincih prvi, člani pa drugi. Z vrsto dobrih uvrstitev so opozorili nas Drago Beber, Bojan Herman, Vlado Oštir, Iztok Ivakič, Saša Domanjko, Janez Oman, Franc Mesarič, Ivan Bizjak in Pavle Mirnik.

Premik v množičnosti in kvaliteti je v omenjenih panogah in igrah zaznaven, drugod pa bo treba pričeti znova.

K. Jug

PISMO JANEZA GRDOVIDA

Spoštovani stric urednik!

Če že hočeš moje pismo tudi za to številko Lepega mesta, Ti ga pač moram napisati, saj mi gradiva ne primanjkuje. V Celju se zadeve vedno urejajo tako, da materiala za kritiko ne bo zmanjkalo, naj pripomnim in poudarim samo v smislu konstruktivne kritike.

Naj začnem z osnovnim komunalnim in tudi celjskim problemom: z varstvom okolja. Zdi se mi — ali tako vsaj čujem starejše govoriti, da je polet za boljši celjski zrak in za bolj čisto Voglajno nekako prišel v prehodni, mirnejši tek, Voglajna pa je še naprej tako ali pa še

bolj umazana, kar bi lahko povedal tudi za ozračje.

Ko sem tako opisal tozadevno problematiko, se moram spotakniti še ob eno pregreho. Čul sem svojega ata, kako je sakramentalno, da so zdaj v Celju vsi pogrebi ob 14.30 in 15.00, delovni ljudje, med katere se prišteva tudi moj ata, pa končajo ših ob 14.00 in ko pridejo domov, je 14.30. Takrat pa grobarji že nastopajo s svojim delovnim programom. Ata je močno robantil, da to ni prav — reci še kakšno Ti, stric urednik, saj je rekel moj ata, da greš večkrat na kak pogreb znanih Celjanov in družtenih članov.

Ker me vedno lovi proble-

matika v smislu omejenega prostora, naj samo še po vrsti naštejemo to in ono, kjer me čevljev žuli.

Odobravam, da so avtomobile izrinili iz središča mesta, želim pa tudi, da uredijo dovolj parkirišč, potrebna je tudi nova avtobusna postaja. Celjske izložbe so iz leta v leto bolj revne in bi bilo prav, stric urednik, če se prihodnje leto zavzameš, da bi Turistično društvo spet pripravilo tekmovanje aranžerjev, če ga bolj poklicani ne spravijo skupaj.

Pri marsikaterem bloku je okolje še temeljito zanemarjeno. Vzor v smislu neurejenega okolja so bloki nasproti vhoda v bolnišnico, bloki ob Tkalski in Dečkovi cesti. Čudno se mi zdi, da se teh ne-

urejenih okolij pri blokkih ne da urediti ob vseh organih skupnostih, vseh mogočih organizacijah in svetih.

Pograjal bi še škandalozni zunanji izgled Glazije in njene plotu, visokega plevela pred dvorano Golovec, pa še bi lahko našteval nepravilnosti z vseh področij celjskega javnega življenja. Toda moj prostor je omejen mi z ozirom na delovni načrt časopisa ostane samo še apel na pristojne dejavnike, da v smislu mojih predlogov podvzamejo kakšen pozitiven ukrep. Stric urednik, ti pa v tem smislu vsaj malo zarožbanti. Če boš kaj dosegel ti bo ostal zvest in hvaležen (mogoče tudi veliko Celjanov) Tvoj.

Janezek Grdovid

LEPO MESTO izhaja najmanj enkrat na leto in je glasilo Turističnega društva Celje. Urejuje prof. Zoran Vudler, odgovarja Franjo Mauer, ki je tudi tehniški urednik. Lektor prof. France Sirk. Oglasi po dogovoru, za oglase odgovarja Ludvik Cokan. Rokopisov ne vračamo. Oproščeno plačila prometnega davka. Tisk tiskarne Zrinski, Čakovec.